

Novi svijet

ISSN 1331-226X Godina XLV. br. 10 - listopad 2009.

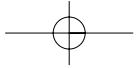
Cijena 15 kn

Može li političar
biti svetac?

Slijedi svjetlo,
ne boj se noći

45
godina

JEDAN GRAD
NIJE DOSTATAN

SADRŽAJ

Naslovnica:
Etapa na putu
prema
ujedinjenom
svijetu su
ujedinjeni gradovi
– Novi gradovi za
novi svijet.
Na slici: Trogir
(foto: Domagoj
Sajter)

3 KOMENTAR
Bogatstvo ostarjelih

4 RIJEČ ŽIVOTA
Budi postojan!

5 IZ ŽIVOTA
Kuhinja
Studentica
Mladi kolega

6 CHIARA
Marija i njezino djelo
Jazbina i rupa

9 OBLJETNICA
Gimnazijalka i evanđelje

12 DOGAĐAJ
Slijedi svjetlo, ne boj se
noći

15 NA CILJU
Ivankin govor životom

16 OSOBE
Može li političar biti
svetac?

18 DUHOVNOST
JEDINSTVA
Jedan grad nije dostatan

20 MLADI
Pokušaj!
Nova stranica života

23 OBITELJ
Spolni odgoj u obitelji

24 INICIJATIVE
Športom do zajedništva

26 ZNANOST I VJERA
O kozmološkom dokazu
za Božju opstojnost

29 IZ MOJEG KUTA
Odgojna misao

30 INTERVJU
Projekt novog tisućljeća

33 UKRATKO
Svećenici

35 STIHOVI ČITATELJA
Osvijetljeni put
Kad bi ljudi znali...
Ranjeniku

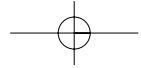
Mjesečnik Pokreta fokolara
Godina XLV br. 10 - listopad 2009.

Uredništvo i uprava: Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci, tel.: (+385) 048 682282, fax: (+385) 048 270033; e-mail: novi-svijet@fokolar.hr, web stranica: www.fokolar.hr, **Izdavač i nakladnik:** Djelo Marijino - Pokret fokolara; **Glavna urednica:** Đina Perkov; **Uredničko vijeće:** Đina Perkov, Sonja Eterović, Ivana Cvetković, Zdenko Horvat, Bartlomej Zielinski; **Grafički urednik:** Bartlomej Zielinski; **Suradnici:** Paola Glavurtić, Domagoj Sajter, Josip Planinić, Branimir Kovačević;

Tisk: FEROPROMS d.o.o., Zagreb. **Godišnja pretplata** 150 kn, za Europu: 33 EUR. Za kontinentale: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn. Uplate putem vašeg povjerenika ili na račun Pokreta fokolara broj 2360000-1101456527. Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi u gornjem lijevom kutu listića s adresom. Osobe jednom preplaćene na Novi svijet dobivaju ga dok se ne odjave.

Novi preplatnici koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo. **Devizni račun:** PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D., 10000 Zagreb, Račkoga 6, Croatia, SWIFT CODE: PBZGHR2X IBAN HR77 2340 0091 1100 8789 2

**Tiskanje ovog
broja započeto je
23.09.2009.**

KOMENTAR

BOGATSTVO ostarjelih

**Dina
Perkov**

Svjedoci smo dubokih promjena u strukturi europskih društava koja postaju sve starija, a isti trend slijedi i hrvatsko društvo. Ta pojava nije samo posljedica pada nataliteta nego i produženja života. Stručnjaci potvrđuju da su građani treće dobi populacije u Hrvatskoj koja najbrže raste te se očekuje da će do 2025. porasti na čak 27,4 posto ukupnog stanovništva. I očekivana životna dob u Hrvatskoj je u porastu: prema podatcima objavljenim na stranici CIA-e The World Factbook, jest 74,9 godina, odnosno 71,26 za muškarce i 78,75 godina za žene.

Događa se tiha ali epohalna revolucija dugovječnosti. Uskoro će većina ljudskih bića po prvi put u povijesti manje od polovine svoga života biti u radnom odnosu. Ulazit će se sve kasnije u svijet rada, a kad se jednom izade, moći će se još dugo živjeti. No ako se povećavaju godine mladosti i starosti, mora se duboko promjeniti i naš odnos s ekonomskom dimenzijom života.

U prvoj i trećoj dobi najtraženija i najvažnija za sreću su odnosna dobra, kaže dr Luigino Bruni, prof političke ekonomije

na milanskom sveučilištu Bocca i teoretičar ekonomije zajedništva. On tvrdi da će nas tiha revolucija prisiliti da na vrh ljestvice vrijednosti postavimo kvalitetu odnosa među ljudima. Mladim i stariim osobama roba-proizvodi doista služe ako su mjesta i sredstva odnosa, osobito u vrijeme bolesti, krvakosti i nesamostalnosti.

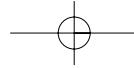
O sreći i odnosnim dobrima govorilo se na četvrtom međunarodnom skupu na tu temu u Veneciji od 11. do 13. lipnja. Bilo je preko sto izvještaja i studija, a neki su imali za temu upravo odnos između sreće i životne dobi. Jedna je studija govorila o "proturječnosti dugovječnosti". Naime, usprkos tome što se po općem mišljenju starost ubraja u manje sretno doba života, studije pokazuju da se odnos između sreće i dobi kreće u obliku slova 'U'. Manje smo sretni u središnjoj životnoj dobi, ali krenuvši od zrelosti (nakon četrdesete godine) sreća ponovno doživljava uspon vrativši se u posljednjim godinama života na razinu one iz mladosti.

Zašto? Prije svega zato što se smanjuju očekivanja o tome kakvi bismo željeli biti i što bismo željeli biti (koja u mlađosti jako ograničavaju naše

blagostanje). Kada čovjek dostigne starost, više je usidren u sadašnjost i s većom zahvalnošću prihvata darovano mu vrijeme.

Naše društvo u staroj osobi mora naučiti gledati učitelja u odnosima i u besplatnosti, kao bogatstvo a ne kao problem

Također je ustanovljeno da sklapanje braka povećava sreću, da unučad uvelike povećavaju blagostanje djedova i baka, te da su starije osobe koje volontiraju zadovoljnije jer doživljavaju značajne odnose i osjećaju se korisne drugima. Starost je doba besplatnosti i zato što se tada više razumije koliko je besplatnost dragocjena i koliko vrijedi kada je čovjek slabiji. Zato naše društvo u staroj osobi mora naučiti gledati učitelja u odnosima i u besplatnosti, kao bogatstvo a ne kao problem: o tome ovisi ljudska kvaliteta naše budućnosti.

RIJEČ ŽIVOTA

Chiara
Lubich

BUDI postojan !

"Svojom čete se postojanošću spasiti."¹

[...]

Riječ postojanost je prijevod izvirne grčke riječi bogate sadržajem koja uključuje i strpljivost, ustrajnost, izdržljivost, povjerenje.

"Svojom čete se postojanošću spasiti."

(Lk 21, 19)

Postojanost je potrebna i neophodna kada trpimo, kada dođu napasti, kada se obeshrabrimo, kada nas omame čari svijeta, kada smo progonjeni.

Misljam da si se i ti našao barem u jednoj od ovih situacija i da si doživio kako bi bez postojanosti podlegao. Možda si ponekad i posustao. Možda se upravo u ovom trenutku nalaziš u jednoj od ovih bolnih situacija.

Dobro, ali što učiniti?

Podigni se i ... budi postojan. Inače ti naziv kršćanin ne pristaje.

Poznato ti je da onaj tko želi slijediti Krista mora svakodnev-

no uzimati svoj križ, mora ljubiti bol, barem voljom. Poziv kršćanina je poziv na postojanost.

Apostol Pavao pokazuje zajednici svoju postojanost kao znak kršćanske autentičnosti.

I ne boji se postaviti je na razinu čudesa.

A ako ljubimo križ i u tome smo postojani, možemo slijediti Krista koji je na nebu i tako se spasiti.

"Svojom čete se postojanošću spasiti."

Možemo razlučiti dvije vrste osoba: one koje osjećaju poziv da budu pravi kršćani, ali taj poziv pada u njihove duše kao sjeme na kamenito tlo. Veliki zanos, sličan vatri od slame, a potom ne ostane ništa.

Drugi pak prihvataju poziv, kao što dobra zemlja prihvata sjeme. I kršćanski život niče, raste, nadilazi poteškoće i odupire se olujama.

Oni su postojani i ... "svojom čete se postojanošću spasiti".

Naravno, ako želiš biti postojan, nije dovoljno da se osloniš samo na svoje snage.

Potrebna ti je Božja pomoć.

Pavao naziva Boga: "Bog postojanosti"².

Od Njega je zato moraš tražiti i On će ti je dati.

Jer ako si kršćanin ne može ti biti dovoljno to što si kršten, koja povremena molitva, čin bogoštovlja ili milostinja. Ti trebaš rasti kao kršćanin. A svaki rast na duhovnom području događa se kroz kušnje, boli, prepreke, borbe.

Ima ih koji doista znaju biti postojani: to su oni koji ljube. Ljubav ne vidi prepreke, ne vidi poteškoće, ne vidi žrtve. A postojanost je prokušana ljubav.

[...]

Marija je žena postojanosti.

Moli Boga da ti u srcu rasplamsa ljubav prema Njemu. Tako će postojanost u svim životnim poteškoćama doći kao posljedica, a s njom će se spasiti.

"Svojom čete se postojanošću spasiti."

No ima još nešto. Postojanost je zarazna. Tko je postojan potiče i druge da idu do kraja.

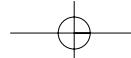
[...]

Cilajmo visoko. Imamo samo jedan život, k tome i kratak. Stišćimo zube iz dana u dan, suočavajmo se sa svakom poteškoćom kako bismo slijedili Krista... i spasit ćemo se.

¹ Riječ života, lipanj 1979., objavljena je u cijelosti u knjizi Biti tvoja riječ, Chiara Lubich i kršćani cijelog svijeta, Novi svijet 1980., str. 141-143;

² Rim 15, 5.

IZ ŽIVOTA

KUHINJA

Dugih dvadeset godina živjeli smo u stanu koji je postajao sve tješnji kako su djeca rasla. Gušio me pogled na stari namještaj, tepihe, zidove... Željela sam renovirati barem kuhinju u kojoj provodim najviše vremena. Muž je imao druge planove i nije osjećao moju bol. Tražila sam savezništvo u Bogu i odlučila se otvoriti onome što mi On dade osjetiti u srcu, makar to bilo odreći se ove želje.

Čim sam osjetila onu finu vezu s Isusom, počela sam razgovor s mužem i dobila odriješene ruke. To je značilo da neće surađivati. Nisam poznavala ni jednog majstora, niti sam znala vrijednost posla, a trebala sam se ubaciti u prostor koji je do tada rješavao moj muž. Bila sam načisto samo u tome da je i u majstoru Isus i da ga trebam ljubiti.

Podijelila sam svoj problem s prijateljicom s kojom inače u zajedništvu rješavamo naše dvojbe. Ispostavilo se da poznaje vrsnog majstora koji zna sve poslove koji mi trebaju. Druga je imala majstora za bojanje kuhinjskih elemenata. Ukratko, kuhinja je uskoro zablistala. Muž nije imao primjedbe, djeca su vriskala od sreće, a prijateljice su bile oduševljene jer je odražavala naše zajedništvo. Kad smo kasnije prodavali stan zbog preseljenja, muž mi je priznao da je stan prodala moja kuhinja.

STUDENTICA

Jedna je prijateljica tražila mogućnost da kćer, četvrta godina studija, završi fakultet unatoč tome što više nisu imali sredstava za stanovanje u gradu studiranja. Do zadnje kune su planirali, ali nije preostalo. Najprije su problem povjerili Bogu, kao i uvijek,

a onda je ona pošla 'kucati', kako piše u Evandželu. Tog trenutka nisam znala kako pomoći, osim što sam se sjetila Chiarinog iskustva s cipelama br. 42. i molila.

Zahvaljujući ovakvom načinu života imam lijepi broj prijatelja. Jednoj sam od prijateljica ispričala o ovoj situaciji, očekujući sugestiju. Ona se osjetila pozvana i ponudila određenu svotu koju će izdvajati do diplome, razmišljačući ovako: 'Ako mogu dati dvjesto kuna mjesечно za

jući da je Isus u svakome tko uđe u moj ured. Ako ne mogu ispuniti njegova očekivanja, nastojim da od mene ode zadovoljna osoba.

Dok smo tog jutra kolegica i ja radile na vrlo osjetljivom poslu, bučno je ušao mladi kolega znanstvenik. Smatrao je da posao koji je dobio od šefa nije primjereno njegovoj stručnosti i pokušao nam ga je prepustiti. Uljudno smo odbile, a on je žestoko protestirajući bacio rukopis rekavši da to može

Foto: CTK

kozmetiku, onda mogu dati i za ovu djevojku'. Ja sam joj se pridružila smatrajući da na ovaku spremnost moram preispitati svoje mogućnosti. Kad je naša studentica diplomirala, organizirala sam da se upoznaju. Nastalo je izvanredno prijateljstvo s tom obitelji koja inače živi ideal jedinstva i svojevremeno su živjeli rečenicu: 'Dajte i dat će vam se'.

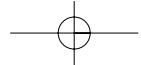
MLADI KOLEGA

Poslije dugo godina traženja, našla sam posao, i to u zdravoj radnoj sredini, gdje su konflikti rijetka pojava. I sama nastojim tome doprinijeti, ne zaboravlja-

napraviti svaka budala.

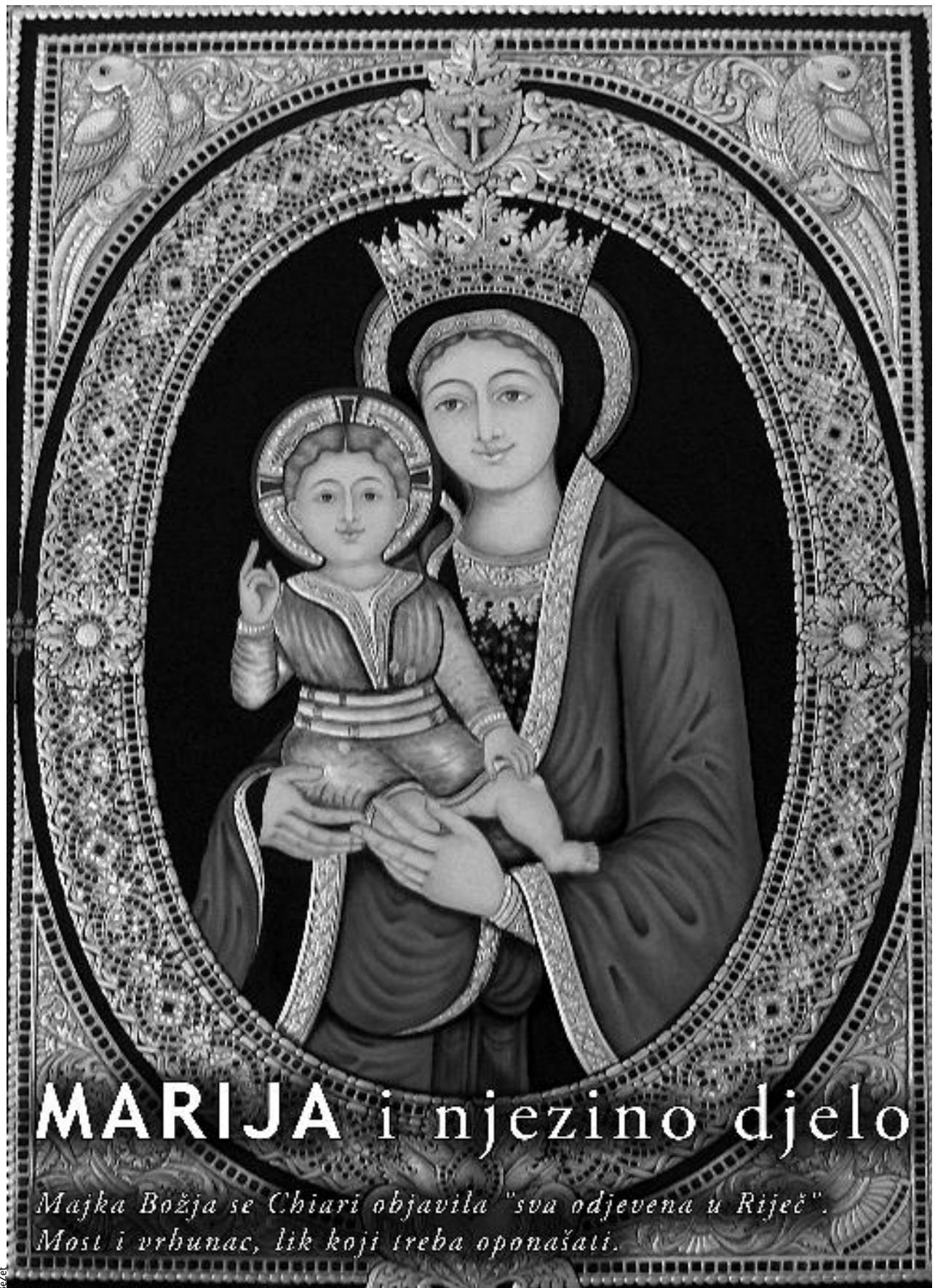
Smišljala sam kako da mu održim lekciju i povrijedim ga. Slijedeće jutro sam pred svima ogorčeno rekla šefu da sve buduće poslove koje inače mogu napraviti budale dade meni, jer sam ja ovdje za to. Jedno vrijeme je bilo napeto i polemično. Kolega se izjasnio da nije tako mislio i ispričao se. Prihvatile sam ispriku, a kasnije smo i osobno razgovarali. Govorila sam mu o svom nastojanju da živim evangelje i da budem na raspolaganju onima koji me trebaju, pa i njemu. Izgrađen je odnos povjerenja, pa sad redovito navraća u moj ured pozdraviti me ili povjeriti neki problem ili dvojbu.

Ž. M.

CHIARA

Gospa s djetetom,
djelo
hinduističkog
umjetnika,
darovano Chiari
Lubich 2003.

Alba
Sgariglia

MARIJA i njezino djelo

*Majka Božja se Chiari objavila "sva odjevena u Riječ".
Most i vrhunac, lik koji treba oponašati.*

BzZet

Medju brojnim Chiarinim nadahnućima, povezanima sa stvarnostima vjere, osobito se ističu ona povezana s Marijinim likom i od samih su početaka uvelike utjecala na oblikovanje Djela koje se, znakovito, naziva upravo Djelo Marijino.

Prvo nadahnuće potječe iz 1939. godine, kada je Chiara u Loretu, upravo u Marijinoj "kućici" koja se čuva u njezinu svetištu, shvatila da će je slijediti četa djevica.

Nekoliko godina poslije, u Trentu, počinje se jasnije uočavati veza između Marije i Pokreta. Rat se razbuktavao, a Chiaru je u životnoj opasnosti ražalostila činjenica da više neće moći moliti Zdravo Mariju, molitvu koja najavljuje buduće djelo – koje će po njoj dobiti ime, što je tek poslije shvatila.

U jednom od "svijetlih" razdoblja povijesti Pokreta, 1949. godine, Chiara je na osobit način proniknula u Marijinu stvarnost, a time i u stvarnost Pokreta. U biti joj se Marija razotkrila kao stvorene pot-

puno prožeto Riječju Božjom, "zaodjeveno" njome i po njoj prelijepo. To je u njezinu srcu pobudilo snažnu privlačnost i novu ljubav prema Mariji. Ljubav po kojoj ju je jasnije razotkrila u njezinoj iznimnoj veličini, kao Majku Božju, Theotokos.

A evo i posve novoga otkrića toga otajstva! Ako se prije Marija, uspoređujući je s Kristom, doživljavala kao mjesec u usporedbi sa suncem, sada se objavila kao "beskrajno plavo nebo koje sadrži sunce": iako u Trojstvu ona, na sebi osobit način, po Sinu, sadrži samoga Boga, samo Presveto Trojstvo.

Tih se godina spoznaja o Marijinoj stvarnosti otvorila još jednoj dimenziji njezina otajstva – osamljenosti pod križem. Ona je vrlo snažno sudjelovala u napuštenosti Sina koji joj je svojim obraćanjem otkrio prijelaz k novom majčinstvu: "Ženo, evo ti Sina" (Iv 19, 26). Znači da Marija nije bila pozvana samo izgubiti Isusa, već umjesto njega prihvatići dru-

goga sina. Po tom neizmjernom gubitku postala je našom majkom, majkom brojne djece, postala je uzorom općega majčinstva, a Chiara je naslutila da je s čitavim Djelom pozvana živjeti isto.

Razmatranjem o Marijinoj veličini i ljepoti: "Majci lijepi ljubavi", "najdražoj Očevoj kćeri", "Ženi ljubavi" – sve je jasnjom postajala njezina uska povezanost s Pokretom i njegovim članovima. U njoj oni prepoznaju model, ono što moraju postati, a ona u svakome od njih mogućnost postojanja.

I upravo je tada Chiara shvatila da je Božji naum nad Pokretom živjeti poput Marije. Tome svjedoči i događaj opisan u poznatom razmatranju: "Jednoga sam dana ušla u Crkvu i srcem punim povjerenja upitala: "Zašto si želio ostati na zemlji, na svim točkama zemlje u presvetoj Euharistiji, a nisi pronašao način, ti koji si Bog, da ostaviš i Mariju?" Odgovor je bio jasan: "Jer je želim ponovno vidjeti u tebi!"

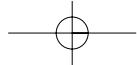
Danas, kad je Pokret proširen i obuhvaća najrazličitije dijelove čovječanstva, čini se da se razotkrilo ono duhovno majčinstvo koje je Marija podarila Chiari, omogućivši joj da tako pridonese da njezin profil dođe do izražaja u Crkvi.

To je naum koji Pokret nosi u sebi i koji je Chiara željela zapečatiti Statutom u kojemu piše da Djelo "želi postati – koliko god je moguće – njezina prisutnost na Zemlji i, na neki način, njezin nastavak". Naum u čijem smo ostvarivanju prepoznali odgovor na molitvu upućenu Mariji koja je jednoga dana spontano izavrela iz Chiarina srca, da ona sama sebi na zemlji stvori obitelj "sinova i kćeri posve sličnih sebi". □

Za Chiaru Lubich
Marija je uzor
i slika svakog
kršćanina

arhiv CN

CHIARA

javnosti, odgovor je bio šarman-
tan: "Tanéta e buséta", poučavao je
u svom dijalektu don Calabria,
jedan sveti svećenik iz Verone.
Velim ove riječi, imaju značenje
poniznosti, ne pokazivati se, ne
stvarati buku. Naš put je na tragu
nazaretske obitelji, za koju se zna
samo da je bila radišna i tiha."

Sretala sam fokolarine u
dalekim krajevima, gdje sam
službeno boravila. Jedan je bio u
Amazoni, volontirao je u domoro-
dačkom plemenu kojem je pri-
jetilo istrebljenje. Pročitao je moju
knjigu o Chiari. Ponudio se da me
prati i primili su nas kao prijatelje.
Drugi me izvukao iz opasnosti od
prve intifade, kad je u Jeruzalemu
padalo kamenje i suzavac. Taj
mladić bio je Maltežanin i radio
je u patrijarhatu, a uspjeli smo se
izvući trčeći kroz uske uličice. U
listopadu 2007. bila sam u Was-
hingtonu, DC. Išla sam u Beth-
hesdu posjetiti malu zajednicu
fokolarina: Palomu, Phyllis, Ma-
riju Cristinu i Luciju. Svim foko-
larinima koje sam susrela ozarilo
bi se lice kad smo govorili o
Chiari. Oni koji su je osobno
upoznali pričali bi kada i gdje je to
bilo, te kako su je odmah zavoljeli.
"Chiara je kao Marija među
nama", reće mi Marija Cristina iz
fokolara u Bethesda, Brazilka koja
radi kao liječnica u jednoj klinici u
Washingtonu.

Kad mi se pojavi sumnja da je
pretjerana ljubav prema uteme-
ljiteljicama prešla u kult ličnosti,
pomislim na onaj venecijanski
moto *tanéta e buséta*. Chiara se
nije pojavljivala u novinama i na
televiziji, držala se po strani od
medijskih krugova koji dijele
slavu i potpiruju je. Njezina
vidljivost utisnula se u srca, kao
poziv duha i sredstvo milosti. □

¹ Avantura jedinstva, Novi svijet 1991.
Nedavno je u talijanskom izdanju PAOLINE
editoriale libri izašla druga knjiga Franke
Zambonini o Chiari Lubich pod naslovom
CHIARA LUBICH i njezina baština
² U prijevodu: Jazbina i rupa

Chiara za vrijeme
intervjua
s Frankom
Zambonini

Kolumnistica talijanske katoličke revije *Familia* cristiana objavila je poznatu knjigu-intervju s utemeljiteljicom fokolara, prevedenu i na hrvatski jezik¹

**Franca
Zambonini**

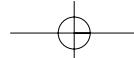
Nije bilo lako dobiti intervj u s Chiarom. Pokret fokolara, proširen po svijetu, pokretao je mnoge inicijative, ali se držao daleko od buke i nije bio vijest. Dijelom zbog nenametljivog pristupa fokolara koji se kroz vrijeme nije promijenio, a dijelom i zbog ravnodušnosti sredstava priopćavanja prema duhovnome. No nadasve zbog osobnog prikrivanja utemeljiteljice, koju se moglo vidjeti samo na velikim međunarodnim susretima ili na susretima s vodećim ličnostima.

Nakon što sam je beskorisno pokušavala preko njezinih glasno-govornika, uspjela sam dobiti intervju s Chiarom zahvaljujući izravnoj intervenciji Sergia Giordanija, jednog od četvero djece Igina Giordanija kojega je Chiara s punim pravom nazvala suutemeljiteljom fokolara. Televizijski

režiser i pisac, Sergio mi je bio dobar prijatelj. Nedavno je preminuo i sa žaljenjem se sjećam njegove blagosti i njegova oštrom umla. U proljeće 1990. po prvi put otišla u Rocca di Papa na susret s Chiarom. Slijedili su i drugi susreti i nastala je knjiga-intervju *Avantura jedinstva* (Edizioni Paoline 1991., 20 izdanja u Italiji, prijevod na 18 jezika).

U tom prvom razgovoru kod Chiare me dirnula nadasve njezina smirena snaga: nazvala bih je gorljivom mirnoćom, što je očito imalo korijene u najdubljoj duhovnosti. A potom elegantna pojava, prijaznost pogleda. Sivi komplet sa crvenom bluzom, bijele kovrče u savršenom redu, biserne naušnice – imala je izgled sedamdesetogodišnje gospođe koja je ostala trentinska djevojka. Odmah sam je upitala zašto se tako malo zna o njoj izvan njezinog pokreta. Ovako mi je pojasnila svoje opiranje javnosti: "Teret mi je odgovarati na osobna pitanja. To me zamara, čini mi se nekorisnim, a možda i zastranjujućim. Ja sam bila sredstvo za izgradnju djela koje je Božje."

Sredstvo... Istu tu riječ će mi reći u jednom intervjuu Majka Tereza iz Kalkute: "Ja sam sredstvo, olovka u rukama Božjim. On piše što želi." Kada sam kasnije opet imala prigodu pitati Chiaru zašto je tako malo prisutna u

OBLJETNICA

Nakon bolnih događaja proživljenih u siromašnim i krševitim Jasenica kraj Obrovca, moji su roditelji poslije Drugog svjetskog rata krenuli u Slavoniju onim poznatim 'vlakom bez vozognoga reda'. Rat im je oteo mnoge drage, maminog oca, brata i njegovu ženu, a neposredno prije putovanja poginula je i baka, mamina majka. Mama je junački oprostila ubojicama, ali se o tome u obitelji nije pričalo jer je bilo jako bolno. Prije nekoliko godina, malo prije smrti, na rastanku mi je mama u ruke tiskala tatin aluminijski kipić sv. Ante. Tada sam saznaла da je s njim moј otac čudesno preživio Bleiburg.

privatni arhiv

GIMNAZIJALKA i evanđelje

Janua-Mira Nekić imala je petnaest godina kada se u Đakovu susrela s idealom jedinstva i među prvima je GEN iz Hrvatske. Svoju životnu priповijest ispričala je za čitatelje Novog svijeta.

Veza s Marijom

Nastanili su se u Đakovu, zajedno s troje djece maminog pokojnog brata i njegove žene koje je ona uzela k sebi prije nego se udala. Tek kasnije su se rodila moja dva brata, ja i sestra.

Snažna vjera držala je našu obitelj. Oboje roditelja su bili nespljeni, ali jako razboriti. Brinuli su se za sedmoro djece i svima omogućili da se školju i izuče neki zanat. Ja sam stjecajem okolnosti završila gimnaziju, a kasnije i višu medicinsku školu u Zagrebu.

Živo mi je u sjećanju da smo 14. kolovoza mi djeca s mamom obično pješačili 12 km u marijansko svetište Dragotin. Tamo bismo prenoćili, na groblju, išli

na ispovijed i sudjelovali na sv. misi. Išla sam u šesti razred kad mi je svećenik na ispovijedi rekao da molim svakoga dana tri *Zdravomarije Mariji* za čistoću. Mislim da sam ih skoro uvijek izmolila. Veza s Marijom započela je već tada i na neki način me pripremala za njezino Djelo.

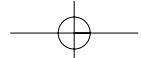
U rujnu 1969. krenula sam u prvi razred gimnazije, a istodobno i na vjeronauk za mlade koji je vodio vlc. Ivan Kopić. Na vjeronauku se svakog mjeseca čitala Riječ života, ali mene to tada nije posebno dirnulo.

Izazov

Imala sam već 15 godina i pomalo me bilo stid reći drugi-

ma da idem u crkvu, pogotovo radnim danom. Zato sam taj prvi dan Molitvene osmine za jedinstvo kršćana ostala kod kuće. No drugi dan nisam izdržala, pa sam otišla na misu, s isprikom da idem u knjižaru. Kakvog li iznenadnjenja kad sam u velikoj đakovačkoj katedrali kod jednog stupa opazila vrlo uglednog mladića kojega sam poznavala iz škole i s vjeronauka. Pitala sam se kako to da je on u crkvi, radnim danom, kad dolaze samo starice. Još je i na pričest išao! Bio je to izazov. Ako može on, mogu i ja, pomislila sam. Drugi sam dan i ja išla na misu, na ispovijed i na pričest. Ubrzo sam saznaла da je pripadao skupini mladića GEN koji su se u Đakovu već okupljali.

**Janua-Mira
Nekić**

GIMNAZUALKA I EVANDELJE

Mirta, Vera, Janua i Tea prešle su biciklom 25 km kako bi posjetile prijateljicu koja se oduševila istim idealom. Njezina im je majka pozajmila narodne nošnje za fotografiju.

Puno kasnije sam saznala da je grupica ministranata 1965. s vlč. Kopićem bila u Rimu i da su tamo upoznali ideal jedinstva. Nakon toga se oko vlč. Kopića formirala skupina GEN.

Jednog mi dana taj mladić Tomislav reče da bi vlč. Kopić želio nešto lijepo ispričati meni i Zlatku, mom bratu. Bila sam jako nestrpljiva i nakon 3-4 dana bili smo kod njega. On nam nije pričao o Pokretu fokolaru, pričao je iskustva – Chiarina, svoja, život evanđelja. Odmah sam se oduševila za ovu novost koju nisam mogla zadržati za sebe, pa nas je u roku od tjedan-dva dana bilo već šest djevojaka. Na velikom odmoru u školi uvijek smo imale jedna drugoj toliko toga za ispričati.

Novost

Nakon toga u Đakovo su došle fokolarine: Aurora i Raffaella. Dok smo sjedili u krugu, imala sam osjećaj da je ta prostorija blistala od svjetla. Vidjela sam u njima realizirane osobe, pa se u mom srcu rodila

želja da i ja budem kao one, iako nisam znala što to konkretno znači.

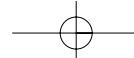
Novost je obasjala moj život. Spontano smo se počele povezivati i svake smo se večeri sastajale na misi, a onda bismo otišle kod vlč. Kopića ili bismo šetale korzom kao i drugi mladi. Jedva smo čekale da se vidimo pa da podijelimo sva naša otkrića i spoznaje proiziljele iz življenog evanđelja i to nam je davalo nikad doživljenu radost. Zimi smo se sastajale u jednom kutku slastičarnice, a od proljeća pa dalje pod nekim stablom u voćnjaku. Mladići su se rado sastajali u parku. Velika je bila želja da budemo zajedno. Povremeno nam je u posjet dolazila Gracija, fokolarina koja je tada živjela u Zagrebu. Procijenivši da dolazi vikendom, otprilike jednom mjesecno, brojila sam petke kad bi mogla doći. Jednom sam izračunala da će doći taj petak, pa sam je čekala na autobusu, bez dogovora, naravno, jer tada nije bilo telefona. No ona nije došla. Sljedećeg petka sam je opet

čekala i opet je nije bilo. Smogla sam hrabrosti i napisala pismo u fokolar. Kad je sljedećeg petka došla, rekla je da ju je moja vjera privukla.

Na ispitu

Na susrete sam počela voditi i mladu sestru Anicu, koja je tada imala 11 godina. Kod kuće smo se svi troje počeli takmičiti u činima ljubavi. Bio je siječanj, zima i iz dvorišta je trebalo nositi drva, ugalj i vodu. Obično je do tada to bio povod za prepirke tko će ići, ali kasnije je bilo sasvim drugačije. Čim bi netko od nas video da je malo vode u amperu ili da je malo drva, odmah bi trčao da donese, a da mu to nitko nije rekao.

Sjećam se jednog za mene vrlo važnog iskustva iz kojeg sam mnogo naučila. Moja mlađa sestra se radije igrala nego učila, pa sam joj trebala pomagati u matematici. No dok bih joj objašnjavala, ona je znala odsutno gledati kroz prozor, možda i zato jer ja nisam bila baš vješta. Tada sam obično zagalamila ili je malo povukla za duge pletenice. Jednom takvom prilikom, u djeliću sekunde kroz glavu mi je prošla rečenica: "Što god ste učinili jednome od ove moje najmanje braće, meni ste učinili" i pomisao da to radim Isusu. Što god da napravim, napravit ću Isusu, pomislila sam. Sjećam se da mi se ruka vratila, ton glasa se snizio, jer preda mnom više nije bila Anica nego Isus. I misli su mi počele raditi velikom brzinom: koliko bih bila sretna da je doista Isus preda mnom i ako bi loše učio, više bi bila s njim i ne bi mi ga bilo teško poučavati. Taj smo sat uspjeli preći dosta gradiva. Kakve li radosti kad je dan kasnije Anica došla sva sretna iz škole jer je dobila dobru

ocjenu, a ja sam bila sretna jer sam osjetila da mi tom prolaznom ocjenom Isus želi reći: 'I ti si prošla na ispit u ljubavi'.

Kongres u Rimu

Vlč. Ković je imao važnu ulogu u našem životu. On nam je bio na raspolaganju i pomagao nam, osobito za odlazak na susrete. Već 1969. išla sam na kongres GEN u Rim. Novca nismo imali i vrlo teško se do njega dolazilo. Mama me pustila, jer je smatrala da je to mogućnost koju ne treba izgubiti. Kako sam bila maloljetna, tata je za mene trebao potpisati punomoć.

U Rimu me fascinirao susret s Chiarom. Inače sam realistična osoba koja ne izražava lako osjećaje, ali tada, čim je Chiara izašla iz dvorane, sjela sam u autobus i kroz suze ganguća zapisala par rečenica. To je bio moj jedini dnevnik u životu. Molila sam Boga da nikad ne izgubim kontakt s njom. Govorila nam je o Isusu Napuštenom i među ostalim rekla da je Isus na križu, ali

samo s jedne strane, a druga strana je slobodna – za mene, ako želim.

Vraćanje duga i izbor

Nešto prije Chiara je pokrenula akciju *Afrika* pozvavši mlade cijelog svijeta da dadu svoj doprinos za nove narode sakupljanjem novčanih sredstava za pomoći plenumu Bangwa u Kamerunu kojemu je prijetilo izumiranje. Govorila je da Europa ima dug prema Africi jer ju je stoljećima iskorištavala i da ga novi naraštaji moraju vratiti. Meni je to zvučalo logično i osjećala sam se pozvana. U Rimu se napravio spisak zemalja i svaka se obvezala koliko će dati, a tijekom godine je trebalo naći način kako.

U to vrijeme ja sam imala jako dugu kosu. Nakon što mi je u ranom djetinjstvu potpuno otpala, druga više nije rasla. Mama se u nevolji utekla molitvama i nakon nekog vremena kosa je opet počela rasti. Bila je toliko sretna da me više nije šišala. Bujnu kovrčavu kosu vezivala sam u pletenice ili konjski rep, pa su se u školi ponekad skrivali od profesora iza moje kose. Dok

smo se pitali kako do novca za akciju Afrika, došla mi je ideja da se ošišam i prodam kosu. Ta se kosa tada prodavala za perike i što je bila duža i bujnija, više se cijenila. Po prvi put sam išla u frizerski salon i zamolila frizerku da me što kraće ošiša kako bi bilo što više kose za prodaju. Isto je učinila i moja sestra. Mamu je to prilično ražalostilo, ali ja sam se već osjećala odrasлом i odgovornom za sebe.

Živjela sam u oblačiću, oduševljena čistim idealom koji sam pronašla. Osjećala sam da je moje mjesto tu, ali nisam o tome pričala. A onda sam na jednom školskom satu napisala u fokolar vatreno pismo, gdje sam se izjasnila da želim biti fokolarina. Željno sam očekivala odgovor, ali nikako da dođe. Nešto kasnije sam Ivanku Šplajt pratila na autobus na povratku iz Đakova, a ona mi u povjerenju reče: 'Znaš da se pripremam za Loppiano?' A ja njoj: 'I ja ću'. Jako se iznenadila, a i fokolarine u Zagrebu kad im je to rekla. Poslije sam saznala da nikad nisu dobile ono moje pismo.

No izbor je bio učinjen i ja sam se osjećala najsretnijom na svijetu... Sve ostalo što mi se u životu dogodilo bilo je posljedica toga.

*Jedva smo čekale
da se vidimo pa
da podijelimo sva
naša otkrića i
spoznaje proizilje
iz življenog
evangelja.*

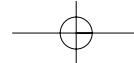
*Na slici susret u
parku. Na klupi s
bijelom torbom
sjedi Anica,
Januina sestra.*

*Dok smo se pitali
kako do novca za
akciju Afrika,
došla mi je ideja
da se ošišam
i prodam kosu.
Janua s bujnim
pletenicama.*

(3) privatni arhiv

DOGAĐAJ

Peti svjetski skup Djeca za jedinstvo po prvi put se održao u Coimbatoreu, na jugu Indije, od 7. do 12. kolovoza. Zamisili su ga i ostvarili mladi Pokreta fokolara i *Shanti Ashram*, hinduistički pokret koji se nadahnjuje na Gandijevu mislu i djelu, s ciljem da djeci i mladima, kršćanima i hinduistima, dadu mogućnost proživjeti iskustvo dijaloga, mira i bratstva. Za tu prigodu u Indiju je otputovalo 250 GEN 3 iz 24 zemlje svijeta, a dočekalo ih je isto toliko pripadnika Djeca za jedinstvo iz raznih država Indije, kao i mladi iz *Shanti Ashrama* koji su priredili prihvat i gostoprimgstvo.

**Neven
Novak**

Udarcima bubnjeva 7. kolovoza navješten je početak Superkongresa, pozivajući na okup ne samo tisuće djece prisutnih u Kumaraguru College of Technology u Coimbatoreu, u Indiji, gdje se sve događalo, nego – zah-

valjujući izravnom internetskom prijenosu – i tisuće djece po cijelome svijetu, sudeći po bezbrojnim porukama koje su neprestano stizale na blog: www.supercongress2009.in.

Mladi sudionici prešli su mnoge prepreke, osobito materijalne.

Radili su ekipno kako bi zarađenim novcem omogućili barem nekom predstavniku da sudjeluje, a djeca iz škole u Goa-i uspjela su premjestiti datume ispita kako bi mogli doći!

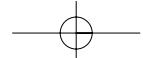
Defiliraju po pozornici, svatko sa svojom zastavom. I kao što se baklja

pali na olimpijadi, tako je i u Indiji sveta tradicija započeti posebne obrede paljenjem svjetla, što ovdje čine predstavnici dvaju pokreta. Svjetlo je simbol radosti, pobjede nad tamom i neznanjem, ono predstavlja prisutnost Božju, a On je najveći izvor svega znanja.

Potvrđuju to predstavnici raznih religija trenutkom molitve, kao i čitanjem ulomaka o miru iz svetih knjiga raznih religija. Pjesma *Follow the light* (Slijedi svjetlo), napisana za tu prigodu, dobro to objašnjava: "Slijedi svjetlo; ne boj se noći. Uzmi pozitivno iz svega zla. Zvjezde izlaze noću".

U svojoj poruci predsjednica fokolara Maria Voce među ostatim piše: "Pojačajte zalaganje u življenu Zlatnog pravila. To je tajna kako naći sreću i ponijeti je

mnogima. Ako Zlatno pravilo postane moto vašega dana, neće biti daleko dan kada će uzajamna ljubav procvasti i među narodima i vidjet će se zora civilizacije ljubavi."

Upravo je to nit vodilja ovog događaja, poziv koji su svima uputili mladi voditelji. Među njima je vrlo mlada djevojka ispod 14 godina iz Tamil Nadu, pokrajine u kojoj se nalazi Coimbatore. Ona je izložila sažetak programa na tamilu, jeziku koji se ovdje govori. "Čini drugima što želiš da drugi tebi čine. Da, dobro mi zvući. To je izvrsna ideja. I sigurno je možemo živjeti!"

Živjeti počevši od malih stvari, kod kuće, u školi, s prijateljima. Slijede mnoge životne priče, a protagonisti su oni, tinejdžeri. Neka od područja djelovanja: integracija, oprost, spajanje rastavljene obitelji, nadilaženje diskriminacije.

Živjeti ga i kada se pojavi bol, svečano naviještaju voditelji: "Upravo u trenutcima kada ljubiti izgleda najteže, ne želimo da nas pobijedi patnja. Doživje-

li smo da Bog postoji i da nas ljubi, da nas ne ostavlja same, nego nam daje snagu da i tada živimo Zlatno pravilo." Opet slijede izravna iskustva: bolest, nasilje, prisutnost stranca u obitelji.

U danu ima prostora i za sport. A poslijepodne se izravni prijenos Superkongresa nastavlja pričama o društvenom zalažanju – sa siromasima u gradskim četvrtima, s djecom oboleljom od Aidsa, zatvorenicima, samima, o alternativnim izborima u potrošnji.

Te male i velike geste idu pod zajednički nazivnik *Obojimo naš grad*: "Radeći na ovom projektu vidjeli smo kako su se naše sredine preobrazile".

Obilježje Pokreta fokolarja od samih početaka, dok su se okupljali oko Chiare i prvih fokolarina, bilo je: početi od najsiro mašnijih u gradu, podijeliti s njima ono malo što imamo, ljubiti prvi, svakoga, pa i neprijatelje.

Chiari djeca više nego ikad osjećaju prisutnom uz svakoga od njih. Nju mole za riječ, za metodu kako dostići cilj i zajedno izgraditi ujedinjeni svijet.

Dojmljiva su bila iskustva o međuvjerskom dijalogu koja su slijedila nakon Chiarinih rije-

či na video zapisu: dva značajna iskustva s Bliskog Istoka: iz Libanona i iz Svetе Zemlje. Govorilo ih je šesterost: muslimani i kršćani, a došla je i poruka od djece Židova koja nisu mogla biti prisutna. Govorili su i Sikhi i kršćani iz Irske, u pratnji dr Purija, odgovornog za irsku zajednicu Sikha; muslimani i kršćani iz Filipina.

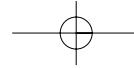
5. arhiv Superkongres

Značajna je bila prisutnost predstavnika institucija: predstavnika UNICEF-a za Tamil Nadu, dr Satisha Kumara i vođe izborne komisije, također iz Tamil Nadu, Naresha Gupta.

Koreografijom na pjesmu "Our prayer" završilo je to snažno popodne. Balerine klasičnog baleta, jedna iz Europe a druga iz Indije zajedničkim su plesom otvorile paradu svjetla. Ono predstavlja svjetlo zapaljeno u svima i zalažanje da ga nose u svoje sredine, u obitelji i gradove.

Drugi veliki susret za 1500 sudionika slijedio je 8. kolovoza. Plesovi, pjesme, sklad pokreta i boja te zarazna radost pokazali su

SLJEDI SVJETLO, NE BOJ SE NOĆI

veliku volju djece da izgrade ujedinjeni svijet. Minoti Aram, s pokojnim suprugom utemeljiteljica *Shanti Ashrama*, zaključila je izražavajući svoju ljubav prema "starijoj sestri Chiari koju uvijek osjeća uza se" i svoje povjerenje u dijalog između hindusa i kršćana, čiji su živi izraz mladi koji su stali pred njom.

Dana 9. kolovoza popodne nalazimo ih na sveučilištu *Avinashilingam* na *Festivalu mira*, godišnjem okupljanju *Shanti Ashrama* na dan sjećanja na tragediju u Hirošimi i Nagasakiju.

Na događaju sudjeluje još oko tisuću djece i mlađih, uz prisutnost lokalnih ličnosti. Pod užvrelim suncem djeca preuzimaju obvezu da će biti graditelji mira kloneći se svakog oblika nasilja.

Peace festival nastavlja se nizom najrazličitijih izraza lokalne kulture, u čemu dvorana sudjeluje s velikim odruševljenjem i predanošću.

Nakon radionica u kojima se produbljuju razne teme i razmjenjuju iskustva o zlatnom pravilu, odlaze u otkrivanje Indije: 170 obitelji otvara vrata svojih kuća u najjizvornijem indijskom duhu koji gaji veliko poštovanje prema gostu.

Vrlo dojmljiv je bio odlazak u 12 ruralnih naselja, posjet bogo-

moljama, centrima za socijalnu promociju, gdje *Shanti Ashram* ostvaruje važne akcije među kojima pomoći se ropozitivnoj djeci. Dio dobiti od Superkongresa bit će usmjeren u korist tih projekata.

Posljednjeg dana u Coimbatoreu Superkongres se još proširio. U prisutnosti članova Zakonodavne skupštine Indije otvarilo se specijalno zasjedanje Dječjeg parlamenta s prijedlozima kako

razvijati mir, pravednost, poštovanje prirode.

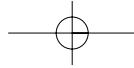
Popodne se 1200 osoba (obitelji, učenika iz raznih škola, predstavnika preko 30 udruga iz grada) okupilo na završnoj ceremoniji Superkongresa. Specijalan gost bio je bivši indijski predsjednik dr. Abdul Kalam, musliman kojega novi naraštaji vrlo cijene i slijede, a on im se sa žarom posvećuje.

Srca punih radosti, uz obilje suza, završila se indijska avantura. Događaj nagovješta razvoj koji će daleko nadmašiti svijet mlađih. Spontani i uvjerljivi dijalog između Gen 3 kršćana i djece iz *Shanti Ashrama* ušao je u fazu koja nema povratka. □

Na blogu smo našli i pozdrav iz Škole Djece za jedinstvo u gradiću Faro:

IMA NAS STO... I VIŠE DJECE ZA JEDINSTVO IZ HRVATSKE, SRBIJE, BUGARSKE, ITALIJE I GRČKE. OKUPLJENI SMO NA TJEDAN DANA U GRADIĆU FARO U KRIŽEVCIМА (HRVATSKA) I ŽELIMO VAM PORUČITI: IAKO STE DALEKO, MI SMO JEDNO! UJEDINJENI SMO U NAŠEM VELIKOM IDEALU POPUT VELIKE OBITELJI RAZLIČITIH JEZIKA, ALI SE SVI ZAJEDNO MOŽEMO RAZUMJETI JEDNOM JEDNOM RIJEČJU: uzajamna ljubav. SIGURNI SMO DA ĆEMO UJEDINJENI MOĆI UČINITI I NEMOGUĆE. Šaljemo vam svu našu ljubav... koja nadilazi sve udaljenosti! PRENESITE VAŠ-NAŠ GLAS SVIMA. ZAJEDNO ŽELIMO SJATI POPUT ZVIJEZDA!!!!!!

NA CILJU

Vrlje je teško, a možda i nezahvalno, napisati nešto o Ivanka, jer je bila izuzetno samozatajna i tihia osoba. Njezina je pojava odsijevala finocom, nemametljivošću, ponekad i plahošću. No prema sebi je bila zahtjevna i težila je za korjenitim duhovnim životom.

Živjela je u Kaštel Novom s roditeljima, bratom i sestrom. Kada se 1987. godine susrela s idealom jedinstva, već je tražila svoj put u molitvenim zajednicama koje su tada djelovale u Kaštelima. Ovaj susret donio je novost i svježinu u njezin život. U duhovnosti jedinstva prepoznala je mogućnost da ostvari

Krajem lipnja ove godine Ivanka je sudjelovala na Marijapoliju u gradiću Faro

Dina Perkov

IVANKIN govor životom

Ivana Veljača tih je napustila ovaj svijet nakon što je mnoge zadužila svojim djelima i nemametljivom prisutnošću

svoju potrebu za Božjom blizinom i da je nosi svijetu. Ponirući u nju, malo po malo je usvajala evanđeosko umijeće ljubavi. Osobito su joj bili važni različiti susreti zajednice Pokreta fokolara koje nije propušta. S vremenom se počela davati na raspolažanje u pripremanju susreta za djecu, prodaji izdanja Novoga svijeta, radu na računalu, posjećivanju bolesnika.

Primjenjivala je kršćansku ljubav u tisućama nijansi što ih donosi svakodnevica, o čemu svjedoče mnogo osobe koje su je poznavale. Zadivljuju izjave njezinih bivših kolega s radnog mjesta. Pamte je kao vrlo razboritu i mudru osobu i osjećaju se njezinim dužnicima jer je svakome na neki način priskočila u pomoć: svojim slušanjem, savjetima, ukratko – ljubavlju.

No iako je drugima darivala svjetlo, nerijetko je u sebi osjećala tamu. Trpjela je iznutra patnjom koja se samo nazirala.

Poseban pečat njezinom životu dao je susret s Chiarom u Zagrebu 1999. Tada joj je napisala: "...Vidjela sam te po prvi puta i uronila si me u Boga. U meni se nešto dogodilo, čini mi se da se otopio led koji me obuzeo. Dala si mi razumjeti Isusa Napuštenog u novom svjetlu, kao Onoga koji ne dopušta da nešto drugo bude prije njega. Događa mi se da padnem, da izgubim snagu i nadu pobjeđivati sebe i rasti na putu svetosti. Osjećam kako time gubim puno vremena i idem natrag. Ali sada se više ne plašim, želim vidjeti Njegovo lice u svemu i ljubiti ga svim svojim snagama, iako sam slabašna..."

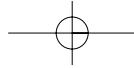
Na susretu u Vepricu 2004. dirnula ju je misao: "Ako nas je Bog izabrao i sviđamo mu se, trebamo se i mi sviđati samima sebi". Osjetila je da joj je "iz srca izvađen gorki korijen na kojem je bilo štošta nakupljeno". "Sada lakše molim, idem na misu, a u euharistiji pronalazim snagu..."

Ivana se nastavljala s radošću darivati, uvijek spremna na suradnju. Svojom bolešću nije željela nikoga opterećivati, a o poteskoćama nije govorila. No imala je uvijek uho za slušanje, kao i za dobar savjet.

U posljednjem razdoblju života gotovo da nije podnosila kad bi se netko tužio ili nešto negativno komentirao. Uvijek je znala ljubavlju opravdati, pokriti, saslušati i potaknuti na praštanje. Bila je prijatelj koji sve daje.

Iako se nije osjećala baš dobro, u lipnju je žarko željela sudjelovati na Marijapoliju u gradiću Faro. Mnogima je još pred očima njezina profinjena ljubav prema starijoj ženi kojoj je bila stalno na raspolažanju, kao i prema svima nama koje je dodirnula svojom pojavom. Sviđa nam se pomisao da su baš ti dani bili odskočna daska za put u nebo koje je dostigla ni mjesec dana kasnije, 23. srpnja. □

Andreja Kadunc

OSOBE

Biskupijska faza procesa za beatifikaciju služe Božjega Igina Giordanija svečano je zaključena 27. rujna ove godine, nakon pet godina rada, s 2500 stranica iskaza. Teolozi censori su ispitali 98 knjiga i više od 4000 članaka.

Sluča Božji Igino Giordani (1894.-1980.) bio je otac četvoro djece, pisac, novinar, političar, ekumenist i patrolog, suutemeljitelj Pokreta fokolara zbog doprinosa koji je dao da se karizma jedinstva proširi, osobito u svijetu obitelji, ekumenizma, politike i na različita društvena područja.

Može li političar biti svetac? To pitanje postavio je sebi Igino Giordani kada ga je 1946. De Gasperi uvjerio da sudjeluje u političkim izborima, nakon njegove dugo-godišnje suradnje sa Sturzom u Narodnoj stranci. Čežnja za svetošću u njemu je planula još kad je imao 22 godine, dok je ležao u postelji jedne vojne bolnice za vrijeme Drugoga svjetskog rata.

"Čisti" političar, daleko od svake privilegije, u teškim poslijeratnim godinama vršio je dužnost člana ustavotvorne

MOŽE LI POLITIČAR biti svetac?

Igino Giordani, jedan od najistaknutijih likova kulture dvadesetog stoljeća, ostavio je za sobom baštinu velike aktualnosti

**Đina
Perkov**

skupštine i parlementa kao "društveno služenje, ljubav na djelu". Vjeran branitelj mira, rat je smatrao "akcijom protiv naroda, protivnom slobodi, demokraciji". Prije rata je zbog svojih teških govora protiv fašizma živio na rubu društva i politike. Bio je izbrisан iz novinarskog društva i zabranjeno mu je obrazovanje.

"Ili će se Europa ujediniti ili će propasti", pisao je pedesetih godina, kao član prvog Vijeća europskih naroda. Još sredi-

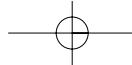
nom dvadesetih godina predočio je nastanak Sjedinjenih Europskih Država.

Direktor je utjecajnih novina. Dao je ostavku u listu "Il popolo" samo zato da ne bude "direktni direktor". Nekoliko godina ranije upravljao je listom "Il quotidiano". Njegove prijetnje ostavkom dovele su do odustajanja vanjskih pokusa za ucjenom. Novinar i pisac, ostavlja kulturnu baštinu od stotinjak knjiga i preko 4000 članaka s političkom,

kulturnom i vjerskom podlogom.

Intelektualac s vrha talijanskog katoličanstva, proučavatelj crkvenih otaca, postaje glas herojskog kršćanstva i na neki način prethodi Drugom vatikanskom koncilu, osobito u temama o laikatu i eku-menizmu.

Godine 1948. događa se preokret. Susret s Chiarom Lubich, koja je 1943. pokrenula novi pokret u Crkvi – fokolare, pali u njemu "re-

voluciju duše". Pronalazi ono što je dugo tražio: otvaraju mu se vrata koja su dijelila "laički svijet od mističnog života". Njegov put koji je bio individualan postaje zajednički. Giordani, sa svoje strane, daje važan doprinos razvijanju karizme jedinstva Pokreta fokolara na ekumenskom području, na području obitelji, politike i na raznim društvenim područjima. Zato ga je Chiara priznala kao suutemeljitelja Pokreta. Na mnogim njegovim stranicama i u samom životu može se naći svjedočanstvo ljubavi u istini koju je predstavio Papa Benedikt XVI. u svojoj posljednjoj enciklici.

"...kako bi Crkva u njemu pronašla uzor, svjedoka evanđelja, vjernog laika i uzor zajedništva". Tim je riječima 8. prosinca 2000. mons Pietro Garlato, tadašnji biskup Tivolija, Iginovog rodnog mjesta, navijestio u pismu Chiari Lubich svoju odluku da pokrene proces za proglašenje blaženim Igina Giordanija.

Biskupijska faza procesa završila je 27. rujna ove godine nakon pet godina rada, s 2500 stranica iskaza. Teolozi cenzori su ispitali 98 knjiga i više od 4000 članaka; povjesni stručnjaci 120 mapa neobjavljenih zapisa koje sadrže 60 000 stranica. Osim toga postoji dokumentacija za više od 50 primljenih milosti po zagovoru Giordanija. Među njima će postulator kauze odabrat jednu koju će predložiti na prosudbu Crkvi za utvrđivanje čuda.

Otvaranjem kauze predsjedao je tadašnji biskup mons Giuseppe Matarrese 6. lipnja 2004. u katedrali u Frascatiju, biskupiji u kojoj je Igino Giordani završio svoj zemaljski put.

Završni obred održao se u Međunarodnom centru Pokreta fokolara u Rocca di Papa, u čijoj su kapeli položeni zemni ostatci Sluge Božjega i Chiare Lubich. Pravnim ak-

tom je predsjedao upravo ustoličeni novi biskup mons Raffaello Martinelli, a prije njega je govorila predsjednica fokolara Maria Voce. □

Giordani je dao važan doprinos razvijanju karizme jedinstva Pokreta fokolara na ekumenskom području, na području obitelji, politike i na raznim društvenim područjima. Zato ga je Chiara priznala za suutemeljitelja Pokreta.

UJEDINJENA EUROPA ZA UJEDINJENI SVIJET

Misli Igina Giordanija o Europi

"Jedinstvo će biti učinak neizbjegnosti ekonomskih uvjeta po kojima više nijedna država nije sama sebi dovoljna i život svake duboko je povezan sa životom druge; učinak potrebe za mirom koji će svi osjećati. Konkretizirat će se kao ostvarenje kršćanstva, čije će vrijednosti opet procvasti pojmom potrebe za njima." (Sjedinjene Europske Države i Papinstvo, u *Parte Guelfa*, I/1925., br. 2, str 2)

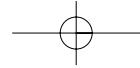
"Formiranje Sjedinjenih Europskih Država "pokazat će se kao rješenje krize iscrpljenosti koja je staru Europu pogodila u vitalni živac" (Rimsko papinstvo i Sjedinjene Europske Države, u *Parte Guelfa*, I/1925., br. 4, str 2)

"Ljubav prema svojoj zemlji ne uključuje mržnju prema zemlji drugoga: ljubav prema vlastitoj obitelji je glupa ako se očituje u mržnji prema obiteljima koje žive u istoj zgradici." (Isto)

"Ako se narodi kontinentalne Europe uspiju okupiti u federalnom sustavu, s jedinstvenom vladom i parlamentom, vojskom i valutom, uz široku nacionalnu autonomiju, oni će biti pozitivna snaga koja će najprije ukinuti sukobe među svojim članicama, a moći će postizati sporazume i duboku suradnju s drugim velikim sustavima, formirajući s njima tijela za sprječavanje oružanih sukoba među istima." (Isto)

"Ujedinjena Europa je još jedna etapa prema ujedinjenom svijetu. U tom smjeru kreće se pod pritiskom narodnih slojeva, prirodnoga prava, kršćanske objave, moralnih i duhovnih snaga, a njima se pridodaje ekonomski i politički te znanstveni i tehnički pritisak, koji gravitiraju prema ujedinjenju: određenju razuma i morala: života u vremenu i u vječnosti". (Poslanje ujedinjene Europe, u *Fides* 61/1961., br. 5, str. 129)

"Jedinstvo Europe jamči mir Europski i svijetu, isto kao što je podjela do sada donosila rat njezinim narodima i čitavom čovječanstvu. Mir u Europi olakšat će ujedinjavanje svijeta, najveći ideal razuma i ljubavi." (Isto, str. 134)

DUHOVNOST JEDINSTVA

Želiš li osvojiti neki grad za Kristovu ljubav, želiš li neku zemlju preoblikovati u Kraljevstvo Božje, napravi plan. Okupi prijatelje s kojima dijeliš iste osjećaje, ujedinite se u Kristovo ime i predloži im da Boga postave ispred svega. Zatim sklopi s njima savez: obećajte jedni drugima neprekidnu i trajnu ljubav, tako da Osvajač svijeta bude uvijek među vama i bude vam vođom. Tada će vas, uništivši ljubavlju vaš ja, podržati na svakom koraku, otrti vam svaku suzu, nasmiješiti vam se u radost. Majka lijepe Ljubavi. Potom uzmi mjere gradu.

kojemu želiš služiti u svakom čovjeku – i On će te uslišati. Natovaren dobrima prođi ulicama, uspi se u potkrovla, spusti u podrume, potraži Krista na javnim i privatnim mjestima, na postajama, kolodvorima, u podzemljima i pomiluj ga ponajprije svojim smiješkom. Obećaj mu zatim vječnu ljubav, kako bi tamo kamo ti ne možeš stići stigle tvoje molitve i bol ujedinjena s njegovom žrtvom na oltaru. Ne ostavljaj nikoga samim i ne štedi u obećanjima jer dolaziš u ime Svemogućega. Dok se ti trudiš razveseliti Gospodina u braći, Bog će se pobrinuti da tebe i tvoje prijatelje ispunji nebeskim darovima. A vi ih uzajamno razmijenite,

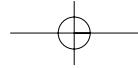
JEDAN GRAD nije dostatan

Chiara
Lubich

Potraži njegova duhovnoga vođu i sa svojim prijateljima otidi k njemu. Iznesi mu svoj plan, no ako se on ne složi, ne čini ni koraka jer ćeš sve pokvariti. Ako ti dade kakav savjet i postavi pravila, prihvati ih kao zapovijed, za sebe i svoje prijatelje. Iskaži mu svoju odanost jer ti je Krist to zapovjedio, ponudi mu svoju pomoć i duhovnu potporu u vršenju njegove teške zadaće. Pobrini se zatim za najbjednije, beskućnike, napuštene, siročad, zatvorenike. Bez predaha hiti sa svojim prijateljima posjetiti Krista u njima, krijepeći ih i otkrivajući im blizinu ljubavi Božje koja ih uvijek prati. Ako je netko gladan, nahrani ga, ako je gol, zaodjeni ga. Ako nemaš odjeću ili hranu, s vjerom zamoli Vječnoga Oca da providi jer je potrebna njegovu sinu, Kristu,

kako svjetlo ne bi utrnulo ni ljubav ugasla. Ako tvoje djelovanje bude odlučno i govor začinjen mudrošću, mnogi će te slijediti. Razvrstaj te ljudi u više skupina, kako biste zajedno postali kvascem u gradu koji želiš uzdignuti ljubavlju. I, samo naprijed! Ako ljudi zatraže da govorиш – jer su se upoznali s tvojim životom i svojim očima uvjerili u darove – govor, ali neka sadržaj tvojih riječi bude ono što si naučio od života. U svojem se govoru pozovite na učenje Crkve i Pisma – jednim sigurnim, nepresušnim i vječnim izvorima iz kojih crpite ti i tvoja skupina. Tako da, kad Pastir govoriti, budete njegova živa riječ! Uzdižući, pomažući, rasvjetljujući i usrećujući one koji su bili izmet društva, postavljaš temelje novome gradu.

foto: BeZet

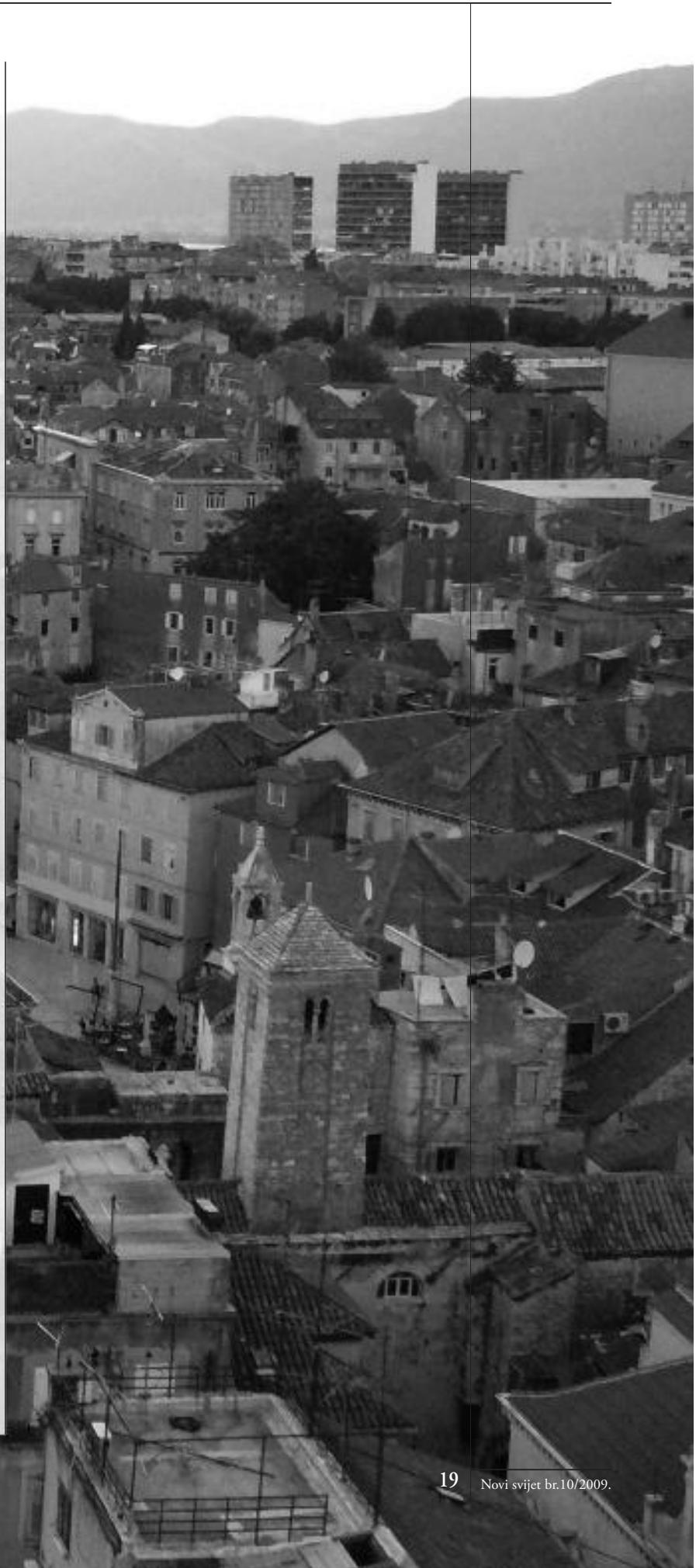

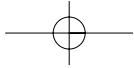
Okupi svoje prijatelje i ponovi im blaženstva,
kako nikada ne bi izgubili osjećaj za Krista
i njegove miljenike.
Zatim proširi pogled i reci svima
da je svaki bližnji,
bio bogat ili siromašan, lijep ili ružan, vješt ili nevješt,
Krist koji prolazi pokraj njih.
Neka mu služi tvoja jedinica
– Isusova i Marijina jedinica –
i svaki pojedinac neka plače s onima koji plaču,
raduje se s onima koji se raduju,
neprekidno dijeli radosti i boli,
bez obzira na žrtve, ne zaustavljući se nikada.
Isprepleti svoje djelovanje
iskrenom molitvom,
kako bi se ona iz tvoje jedinice
jednodušno uzdizala k nebu
sve dok zemlja u kojoj živiš
ne iskaže slavu Kristu.
Ako pak borba košta,
znači da se upravo u tome krije tajna uspjeha
i da je Onaj koji te pokreće platio krvlju.
Oprosti svakomu tko te ružno gleda i moli za njega
jer, ako ne oprosiš, nećeš naći milosrđa.
I, ako te bol razdire, pjevaj:
*"Evo Izabranika moga,
prijatelja moga, brata moga"* (usp. Pj 5,16)
kako bi u času smrti
Gospodin mogao reći tvojoj duši:
*"Ustanji, dragano moja,
ljepoto moja i dodji!"* (usp. Pj 2,10)

Svim ovim za jedan grad do pobjede,
to jest do trenutka u kojemu će dobro pobijediti zlo,
kad će Krist preko nas moći ponoviti:
"Ja sam pobijedio svijet!" (Jv 16, 33)

Ali, s Bogom koji te svakoga jutra posjećuje,
ako to želiš,
jedan je grad premalo.
On je stvorio zvijezde i
upravlja sudbinom vjekova.
Nagodi se s Njim, pa smjeraj i dalje:
na svoju domovinu, na domovinu svih ljudi, na svijet!
Tome posveti svaki otkucaj svojega srca,
svoj odmor i rad!

Kada stigneš u nebo, vidjet ćeš što je bilo vrijednije
i dobiti nagradu razmjernu svojoj ljubavi.
Učini sve kako se u tom trenutku ne bi morao kajati
što si premalo ljubio!

MLADI

*Sadašnji trenutak prolazi brzo i nikad se neće vratiti, pa ga moramo živjeti intenzivno.
Na slici: Toni Daga, prijatelj i kolega u avanturi jedinstva 18. 12. 1983. preselio se u nebo.*

POKUŠAJ!

arhiv

*M*ogu puta razmišljaš o svom životu – o životu što ga živiš sada; moraš ga dobro iskoristiti, znaš – nikad se ne zaustaviti.

I uvidaš da stalno plešeš – sve mora biti pjesma ljubavi!

*Pleši, pleši plesaču, oh, oh, oh, pleši, pleši,
trči putem svoje sudbine, oh, oh, oh, pleši, pleši*

Da bismo bili dosljedni onome što smo pisali u prvim poglavljima, možda bismo sada morali prestatи čitati: trebalo bi zatvoriti knjigu i pokušati iznova postaviti naš život. Ovdje sabrane misli mogu pomoći u fazi razmišljanja, no trebaju slijediti faze odluke i održavanja odluke.

No krenimo još dio puta zajedno i pokušajmo provjeriti na kojem je stupnju naš put rasta, kako stojimo, u kojem smjeru idemo. Upitajmo se koristimo li

naše pravo odabira ili dopuštamo da nas nose različite struje, ili možda stojimo na mjestu čekajući da se nešto dogodi.

Kad bismo imali priliku živjeti više života, mogli bismo mirno odgoditi ovu provjeru za narednu prigodu. No imamo samo jedan život i moramo ga dobro iskoristiti. Sadašnji trenutak prolazi brzo i nikad se neće vratiti, pa ga moramo živjeti intenzivno.

Ta mi se lekcija neizbrisivo utisnula 18. prosinca 1983. Bio sam s Tonijem, prijateljem i kolegom u avanturi jedinstva. Dobro se sjećam onoga dana. Borba između života i smrti trajala je samo trenutak, kad ga je pogodio moždani udar. Iako je to za mene bio veliki šok, osjetio sam mir koji je proizlazio iz jedne sigurnosti: Toni je u raju. Jedina briga koju smo imali toga jutra bila je da ljudimo jedan drugoga kako nas je Isus ljubio. Bile su to male geste:

navući zavjesu jer mu je zbog boli u glavi smetalo sunce, donijeti mu malo vode, ovlažiti mu čelo, pozvati liječnika. A on mi je ponavljao da budem miran, da odem jesti. Uzajamna ljubav doživljena više puta, usprkos našim ograničenjima i nedostacima, izražena i toga dana malim gestama, ujedinila nas je u Njegovoj ljubavi, po Njegovu obećanju: "Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima" (Mt 18, 20). A ako je Isus već bio među nama, sigurno je primio Tonija kad je stigao gore.

Toga dana mogao sam odabrati da ne budem s njim, da ne ljubim i... ne bih imao još jednu priliku! Nisam mogao znati što će se dogoditi, ali temeljni i posljedični odabir u tom su me trenutku vodili.

Pokušajmo zato odmah, bez odgadjanja, postaviti u žarište naš

Francesco Chatel

temeljni odabir, otvoriti zemljovid našega života i vidjeti kamo smjeramo. Počnimo već danas: razmislimo prije svake radnje i odaberimo onu koja nas vodi u smjeru koji želimo, koja poštuje temeljni odabir.

Možda će na vidjelo izaći više pitanja nego sigurnosti, više sumnji nego jasnih ciljeva. Ne zaustavljajmo se: razmislimo bolje, posavjetujmo se s Istinom uz pomoć drugih – kako smo spomenuli – i pokušajmo. Bit će to poput prvih plesnih koraka nekog početnika: na početku će biti nesigurni i nepravodobni, a potom će malo po malo postati sve usklađeniji i sigurniji, a svaki mali odabir postat će uzrokom radosti.

Možda će nam se dogoditi da dodu u krizu navodne sigurnosti koje smo imali, 'tip' osobe kakav smo zamišljali da trebamo biti i koji smo gorljivo branili. Ili ćemo otkriti više tipova osoba koji se u nama izmjenjuju ovisno o društvu, tako da će dan postati neka vrsta kazališne predstave u kojoj je i radost više maska nego stanje. Pokušajmo ciljati visoko, izaći iz stereotipa na koje su nas drugi obavezali ili smo se mi sami stavili. Pokušajmo to učiniti s drugima i bit će lakše.

Pokušajmo odmah. Danas, u školi ili s prijateljima, ili na poslu. Provjerimo navečer koje smo odabire učinili na taj način i počnimo iznova svakoga jutra kao da je prvo. Ne predajimo se. Odaberimo nadasve da želimo rasti, da želimo učiti. To će nam omogućiti da se ne zavaravamo i da ne dopustimo da nas prevare, nego da gledamo uvijek izvan sebe kako bismo otkrili svoje pravo biće.

¹ T. Daga, Come una goccia (CD s pjesmama i poezijom), Azioni musicali 2006.

Pokušao sam provesti svoje odabire, ali nisam uspio. Svaki put kada me kritiziraju, izgubim hrabrost i ostavim ono što sam počeo. Kako biti odlučniji?

Naši odabiri ne mogu biti vezani uz odobravanje drugih. Drugi su vrlo važni, ali ja sam taj koji mora odabrati i izvršiti ono što sam odabrao. Moram slušati kritike bez da se uvrijedim, svjestan kako mi neke mogu poslužiti da se poboljšam; ali ne mogu se kretati misleći samo što će drugi reći. Ljubav je dar i moram nastojati darovati ga što je bolje moguće. Ako drugi to ne shvate, nastojat ću se poboljšati, shvatiti njihove želje, ali ću i dalje ljubiti.

Htio bih učiniti nešto da se situacije promijene, ali nitko mi ne pomaže. Ne mogu sve sam!

Naravno! Da bi se situacije promijenile, i ti trebaš učiniti svoj dio, ali ne sam.

Ako smo stvoreni da budemo u odnosu s drugima, da budemo dar jedni za druge, trebamo se dogovoriti s drugim prijateljima i prijateljicama koji kao i mi žele mijenjati situacije. Pokušajmo, počnimo, učinimo nešto makar to bilo i malo, ali učinimo. Mogli bismo napisati na tisuće svjedočanstava mlađih koji su se pokrenuli i... pobudili pravi preokret u svojim sredinama.

Drugi će gledati vaš život i ako vide slobodne, sretne i ostvarene mlade, koji su čisti ne iz straha od seksa nego zato što ga žive u istinskoj slobodi, u skladu sa čitavim svojim bićem, koji su dosljedni ne zbog dobrog odgoja, nego zato što znaju kojim putem želeći... tada će željeti i oni tako živjeti. I mnoge ćemo privući prema pravoj sreći.

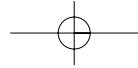
U važnim trenutcima uspijem, ali u svakodnevnom životu sam gubitnik...

Veliki je događaj na neki način smješten 'izvan vremena'. On prekida statičnost svakodnevice, novost je koja privlači i čini da nam sve izgleda moguće. Iza te novosti, na nekom susretu kao što je primjerice Svjetski dan mlađih, sigurno postoji velika snaga ljubavi koja obuhvaća sve i potiče nas da sanjamo i da već skoro vidimo drugaćiji svijet, već ujedinjen.

No doživjeli smo da je ljubav odabir koji možemo uvijek učiniti, pa i u onim činima koje riskiramo izvršavati iz navike, upravo zato što izgledaju uvijek isti. I ako to činimo u svakom trenutku života, doživjet ćemo da će svaki dan biti poseban; isti u slijedu raznih događanja, ali nov u našem odabiru da se darujemo iz ljubavi. Pa i sat učenja s prijateljicom može biti novi veliki događaj, po ljubavi koju u to uložimo.

Ako je istina da osjećamo kako život buja u velikim događanjima, otkrit ćemo da je prisutan i u bilo kojim drugim danima. U njima ćemo naći novost ne toliko u izvanrednosti onoga što činimo, nego u intenzitetu koji ćemo uložiti da to živimo.

Pokušajmo zato odmah, bez odgađanja, postaviti u žarište naš temeljni odabir, otvoriti zemljovid našega života i vidjeti kamo smjeramo. Počnimo već danas: razmislimo prije svake radnje i odaberimo onu koja nas vodi u smjeru koji želimo, koja poštuje temeljni odabir.

MLADI

"Stavivši Boga na prvo mjesto u životu, sve oko mene i u meni se mijenjalo".

Dina Perkov

NOVA STRANICA života

**Vid
Milković**

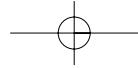
Oduvijek sam želio biti heroj Kristove ljubavi, iako nisam znao da sam pozvan na to. Dolazim iz obitelji u kojoj se Bog nije poznavao i u kojoj je bilo prirodno da me se nakon rođenja ne krsti, budući da je to moglo ugroziti egzistenciju obitelji, imamo li na umu da se radi o vremenu komunizma. Roditelji su me odgajali da postanem pošten čovjek, pun razumijevanja i ljubavi. Tijekom odrastanja postajao sam svjesniji kako mi nedostaje važan temelj unatoč ljubavi koju sam primio od okoline. U potrazi za pravim temeljem, stvorio sam vlastito vjerovanje gdje je čovjek u središtu, no bez Boga. Iako ni sa koje strane moje okoline nisam dobivao oprečne informacije, tj. nitko nije nijekao niti odočaravao moje stavove, često sam ulazio u verbalne sukobe sa svojim neistomišljenicima, braneći

vlastita uvjerenja i napadajući njihova. Naoko dobar humanist, no sve me to sve više zatvaralo u samoga sebe i nisam bio sretan.

Jednoga dana moji prijatelji su me pozvali na nedjeljno večernje druženje (uobičajenu kavu poslije Svetе mise). Time je počelo moje približavanje Bogu, Crkvi. Čekajući ih ispred crkve, promatrao sam vjernike kako ulaze i izlaze iz crkve. Primjećivao sam sreću, zadovoljstvo i mir među njima, te poželio otkriti što je uzrok tome. Od tada sam polako počeo dolaziti svake nedjelje na misu, učio sam moliti, slaviti Boga, hranio se Njegovom riječju. Odlučio sam kupiti Novi Zavjet i detaljno ga pročitati. Prije dvije godine primio sam sakramente kršćanske inicijacije. To što sam danas ovdje s vama primjer je Kristove ljubavi.

Od tada se sve boje mog života stupaju u jednu – Krista. On je moja snaga u poteškoćama. U Kristu sam dobio veliku novu obitelj s čijim članovima nastojim izgrađivati konkretne, duboke odnose temeljene na Kristovoj ljubavi. Stavivši Boga na prvo mjesto u svom životu, sve oko mene i u meni se mijenjalo. Odnosi u obitelji, s prijateljima, poznanicima i potpunim strancima. Nastojim prepoznati Isusa u svakome. Aktivan sam u župnoj zajednici i u Pokretu fokolaru. Moja djevojka i ja gradimo odnos koji nije zasnovan samo na užajamnoj ljubavi, nego ju dijelimo sa svim našim bližnjima. Naravno da u svim ovim aspektima mog života postoje usponi i padovi, no neizmјerno je bogatstvo okrenuti novu stranicu, te u Ocu započeti ispočetka i prepustiti Njemu da vodi moj život. Na kraju želim reći i to da se osjećam pozvan na svetost!

OBITELJ

Rastavljeni sam roditelj i pitam se kako mogu biti dobar odgojitelj svoje djece, osobito na području spolnosti?

Obitelj je prvo okružje za razvoj spolnosti svake osobe. Roditelji u tome imaju ulogu od osobite važnosti. Njihov najvažniji odgojni zadatak je uspjeti stvoriti u obitelji ozračje u kojem djeca udišu ljubav. Više od riječi potrebno je svakodnevno svjedočanstvo poštovanja i nježnosti kako bi se stvorila sredina u kojoj djeca uspijevaju proći vedro kroz faze svojega spolnog razvoja.

Od rođenja pa do 3-4 godine dijete pripravlja temelj na kojem će graditi svoj spolni

Ponekad se dogodi da se jedan roditelj nađe sam s odgovornošću da odgaja dijete. Drugi može biti odsutan ili dalek.

arhiv CN

SPOLNI ODGOJ u obitelji

identitet, a gradi ga oponašajući nadasve svoje roditelje, osobito roditelja njegova spola. Potrebno je da roditelj djetetova spola nastoji potaknuti tu identifikaciju stalnom prisutnošću punom ljubavi, izbjegavajući autoritativne stavove koji mogu uroditи odbijanjem njega kao osobe od strane djeteta.

Za zdrav spolni razvoj dijete obično treba prisutnost obaju roditelja. Zato muž i žena trebaju biti pozorni i ne dominirati jedan nad drugim, nego uvjek vrjednovati naizgled slabijeg ili manje prisutnog supružnika, nastojeci ga podržavati i dati mu pravo mjesto u očima djeteta.

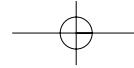
Međutim, ponekad se dogodi da se jedan roditelj nađe sam s odgovornošću da odgaja dijete. Drugi može biti odsutan ili dalek. Pa ipak, svaki od njih posjeduje u sebi dimenzije

muškosti i ženskosti, bez obzira kojemu spolu pripada. To su skrivene sposobnosti koje neočekivano mogu doći do izražaja iz ljubavi prema djetetu. Iznijeti na vidjelo te sposobnosti je teško, ali nije nemoguće. Bol često u umu i u srcu otvara nove putove. Važno je da samoća ne postane razlog za zatvaranje, bolesno vezujući dijete uza se ili ga pretvarajući u žrtveno janje nesigurnosti ili želje za osvetom odsutnom supružniku.

Vrlo je korisno da dijete ima odrasle uporišne likove koji nisu roditelji (najčešće njegova spola), a s kojima se može usporediti: djeda, baku, tetka ili tetu, svećenika, psihologa, liječnika, odgojitelja, obiteljskog prijatelja. Ti će likovi u očima djeteta konkretizirati djelovanje odgojne zajednice koja ih ne ostavlja same.

Danas osnovni dio odgoja u osjećajnosti i spolnosti predstavlja nastojanje da medijsko uvjetovanje ne stvari u djetetu misao da se mora unaprijed prilagoditi stereotipnim modelima muškarca ili žene, na štetu slobode izražavanja i vremena rasta. Ove se odgojne podrške nijedan roditelj ne bi smio odreći. Možemo sebi pomoći dijeleći s djetetom sjećanja na ono što smo živjeli u njegovoj dobi, a nadasve prenoseći mu razmišljanja o višoj realnosti koja ga čeka kad jednom završi psihološki i spolni razvoj. Tako će se relativizirati možebitna anksioznost sadašnjeg trenutka. Dijete spolnost treba vidjeti kao put koji se sastoji od značajnih etapa, naravno, ali nadasve koji teži potpunom razvoju čovječnosti osobe, dakle njezine sposobnosti da uspostavlja odnose.

Maddalena Petrillo Triggiano

INICIJATIVE

Potezanje konopa izazvalo je najviše oduševljenja. Tada nisu odoljeli ni oni što su dotad samo bодrili. U igru su se uključili svi: očevi, đedovi, mame...

(4) artinov NS

ŠPORTOM do zajedništva

U istarskom naselju Škropeti športske igre kroz tri dana povezale stanovnike svih naraštaja u radosnom druženju

**Sanja
Mališa**

Vraćajući se krajem lipnja s Marijopolija u Križevcima, već smo skovali plan što učiniti da i stanovnici našeg malog sela Škropeti u blizini Pazina dobiju impuls radosti koja je ispunila naša srca u Marijinom gradu, gdje smo se svi osjećali jednim srcem i jednom dušom. Športske igre, to je bila misao koja nas je obuzela. U živahnom razgovoru najmlađi su sa svom ozbiljnošću protagonistu davali ideje, preuzimali zadatke, predlagali suradnike. Do kolovoza, kada smo predviđeli akciju, bilo je dovoljno vremena da sve dobro pripremimo.

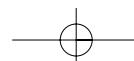
Najvažniji športski rekvizit bila je velika kartonska kocka na koju smo ispisali pravila igre: Poštuj svakoga jer je svatko jednakovo važan; Ne igraj radi pobjede već radi radosti koju igra donosi; Daj sve od sebe; Igraj poštano i budi korektan prema svima, itd.

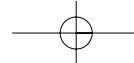
Nakon kocke trebalo je osmisiliti igre i pripremiti ostale rekvizite. Na marijopoliju smo naučili puno starih igara i željeli smo ih pokazati našim prijateljima. Smatrali smo važnim da i današnja generacija upozna te igre, kako ne bi pale u zaborav.

Dali smo se na posao. Stolare iz sela zamolili smo da nam

izrade štule, potkove smo dobili od uzgajivača konja. Zatim smo se dali u potragu za daskama i sličnim pomagalima. Nešto smo pronašli u šumi, a ponešto i u garaži. Vreće, žlice i krpe uzeli smo iz kuće, a izradili smo i slagalicu s rečenicama s kocke. Nапослјетку smo napisali plakate i stavili ih na oglasne ploče naše općine. Predviđjeli smo da igre traju tri popodneva.

Na rukometnom igralištu, gdje smo najavili održavanje igara, okupila se organizacijska ekipa na posljednje dogovore. Sve je već bilo spremno i radoznalo smo pogledavali tko će se u zakazano

vrijeme pojaviti. Malo po malo počela su stizati djeca, ali i roditelji iz cijelog našeg kraja. Okupilo se šaroliko društvo.

Neki od njih bili su promatrači, razumije se, jer nisu znali što ih očekuje. Nakon što smo se podjelili u četiri ekipe, najmlađi sudionik bacio je kocku. Činilo nam se da smo taj prvi dan dobili najtežu misao: radovati se bodovima drugoga kao vlastitima.

Uslijedile su igre: skakanje u vrećama, hodanje na štulama, štafeta, skijanje po betonu, gađanje kozlića... Nije bilo uvjek jednostavno radovati se bodovima drugoga, jer svi

volimo pobjeđivati. Svatko je pokazao svoje znanje i sposobnost. Jedan otac je prohodao na štulama nakon 20 godina, prisjećajući se svoga djetinjstva.

Drugoga dana nismo dobro rasporedili ekipe i u jednoj su se našla većinom manja djeca. Vidjevši to, priključile su im se dvije mame, zdušno sudjelujući i hrabreći mališane. Kako li su im se samo ozarila lišća kada su baš oni, najmanji, osvojili drugo mjesto.

Roditelji koji nisu sudjelovali, podrili su ekipe povicima sa strane. A onda je uslijedilo potezanje konopa. Spomenimo samo i slijedeći važan podatak: konop su nam pozajmili pravi 'konopši' iz susjednog sela. Ova je igra izazvala najviše oduševljenja. Tada nisu odljeli ni oni što su dotad samo podrili, uključili su se svi: očevi, djedovi, mame...!

Iako pobjeda nije bila važna, željeli smo darovati najbolju

ekipu. Voditeljica biskupijskog Caritasa bila je sretna što nam je mogla dati školski pribor, a mi smo uz to izradivali kipiće od gipsa.

Najbolji igrač svake ekipe dobio je na poklon kocku ljubavi.

Iako je samo jedna ekipa mogla biti pobjednička, svi smo se osjećali pobjednicima. Naime, ove su igre zahtijevale timski rad, pomaganje i bodrenje. Tijekom tri večeri na njima je sudjelovalo preko sto osoba različitih uzrasta. Naučili smo stare igre naših roditelja, kao i nove igre. Vidjeli da mnoge odbačene stvari mogu

Na marijopoliju smo naučili puno starih igara i željeli smo ih pokazati našim prijateljima.

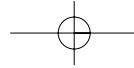
Najvažniji sportski rezvizit bila je velika kartonska kocka na koju smo ispisali pravila igre.

poslužiti da se kroz igru stvori zajedništvo. Pokušali smo se radovati bodovima drugoga, pomagati drugome i naučiti ne odustajati ni kada je teško. A što je najvažnije, shvatili smo da je mnogo ljepše družiti se s prijateljima uživo, nego preko računala ili mobitela. Iskreno govoreći, dok smo se igrali, zaboravili smo da ta tehnička pomagala i postoje!

Ukratko, naše su igre doživjele veliki uspjeh! Sudionici su zamolili da nastavimo s ovakvim načinom druženja, a to ćemo pokušati i ostvariti. □

ZNANOST I VJERA

*Stvaranje zvijezda
u Malom
Mageljanovom
oblaku*

Kad se pita ljudi koji vjeruju u Boga, zašto oni tako vjeruju, obično odgovaraju – pa nešto je moralno pokrenuti sve to, ili – svijet nije mogao nastati iz ničega!

U povijesti filozofije pojavljuju se različiti argumenti odnosno dokazi o Božjoj egzistenciji u više oblika koje se često označuje kozmološkim; primjerice, kod sv. Tome Akvinskog (13. st.) prva tri načina za dokaz Božje opstojnosti može se svrstati pod kozmološki argument.

Također susrećemo kao najznačajnije dokaze o Božjoj opstojnosti ontološki argument (uveo ga je sv. Anselmo Kanterberijski, 11. st. - ako je Bog u umu, mora biti i u realnosti) i argument plana (svemir je napravljen po planu, dizajnu, a

O KOZMOLOŠKOM dokazu za Božju opstojnost

Ontološki argument, argument plana po kojem je izgrađen svemir i novi astrofizikalni podatci koji upućuju na nastanak svemira u Velikom prasku prije 14 milijardi godina

**Josip
Planinić**

dizajner je Bog).

Kozmološkom argumentu pripada i Aristotelovo razmatranje (4. st. pr. Kr.) o uzročnosti gibanja nebeskih tijela i o nepokretnom Prvom pokretaču.

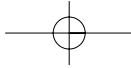
Avicena (9. st.) razmatra kako uzrok nastanku svemira ne može biti neki bezrazumski, fizikalni proces; to mora biti osobno biće. Za nastanak svemira mora postojati neki uzrok i taj uzrok je razlog da postoji nešto radije nego ništa.

Kozmološkim dokazom bavio

se i Duns Scotus (13/14. st.) , koji kratko navodi – iz činjenice da je nešto proizvedeno slijedi da postoji neki neproizvedeni proizvođač; nešto proizvedeno nije proizvedeno od ničega.

Toma Akvinski predlaže argumente (dokaze) opće vrste kao u prva tri od njegovih poznatih „pet načina“ dokaza da Bog postoji. *Prvi način se poziva na činjenicu promjene; promjene su objašnjene pomoći drugih promjena, ali to ne može ići beskonačno, jer „tada ne bi bilo prvog*

uzroka promjene i stoga svatko to obrazlaže (prihvata) pomoći Boga“. U drugom načinu dokazuje se slično iz činjenice da uzroke treba uvijek nalaziti u nekom nizu i da taj niz mora negdje započeti. Treći način anticipira Leibnizov argument: ima nekih stvari koje „mogu biti i trebaju ne biti“ (tj. nužno ne postoje); njihovo postojanje (egzistencija) objašnjena je s onim što moraju biti (tj. stvari koje nužno postoje). Stvari koje moraju biti mogu zahvaliti svoju nužnost

drugim stvarima, a ove moraju konačno zahvaliti svoje postojanje nečemu što postoji u sebi i od sebe.

Za Gottfrieda Leibniza (17/18. st.) nije argument samo to da je netko trebao stvoriti vidljivi svijet; Bog mora postojati jer postoji dovoljan razlog za egzistenciju.

Također se ponekad uvodi kozmološki argument i na sljedeći način:

Sve što nastaje ima neki uzrok; svemir je nastao; stoga je svemir imao neki uzrok.

Prema Kantu (18/19. st.), na planu kozmosa ili prirode um se zapliće u antinomije, u takve sudove gdje su teza i antiteza podjednako važeće, pa se ne može odlučiti koja je od njih istinita.

Prva antinomija je s tezom: svijet ima početak u vremenu i u prostoru je ograničen. Antiteza: svijet nema početak u vremenu i u prostoru je beskonačan.

Druga antinomija: pojmu prirode pripada kao supstrat jedno apsolutno nužno biće.

Antiteza: svijet ne treba nikakvo nužno biće kao uvjet svojeg opstanka.

Inače, po Kantu, treba napraviti mjesta za vjeru, jer znanstveni um ne uspijeva od ovoga ništa dokazati, samo se zapliće u nerazrješive antinomije.

Zašto je uopće nešto a ne ništa? Često je zastupan odgovor među suvremenim filozofima kako je postojanje svemira živa, gola (*brute*, engl.) činjenica (tj. neobjašnjiva). Na pitanje zašto svemir postoji odgovor može biti – on to upravo jest.

Koliko kozmološki argument uspijeva u dokazu prvog uzroka to ovisi o prihvaćanju tvrdnje da je beskonačni niz uzroka nemoguć.

Što može ustvrditi suvremena znanost o svemiru? Danas se teorijski za svemir prihvaća Standardni inflacijski big bang model. Novi eksperimenti pokazuju da je svemir ravan, ili sasvim malo zakrivljen te da se ubrzano širi.

Tamna je energija uvedena u bilancu ukupne materije svemira kao hipoteza koja bi mogla opravdati empirijski ustanovljenu ubrzalu ekspanziju svemira. Naime, pojava odbijanja masa u svemiru, antigravitacija, predstavlja izvanredan kozmološki problem; za fiziku bi to bio novi oblik energije s pojmom odbojne gravitacije.

Koliko god je standardni kozmološki Big bang model zasnovan na fizičkim zakonima, ostavio je nekoliko važnih pitanja bez odgovora, među kojima su: kolika je sastav tamne tvari, uzrok stvaranju prvih velikih nakupina tvari (početak evolucije zvijezda), uzrok homogenosti svemira, što je ili tko je započeo ekspanziju svemira, što je zapravo bio Veliki prasak, je li bilo drugih prasaka, što je uzrok ubrzanim širenju svemira?! – te što je tamna tvar; koje je naravi tamna energija (koja se prepostavlja kao uzrok ubrzanim širenju svemira); kakav je bio početak svemira?

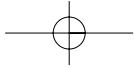
U CERN-u su 2008. godine započeti eksperimenti za iznalaženje golemih energija kakve omogućuju istraživanje golemlih masa kakve fizika velikog praska zahtijeva. To su energije od 10^{19} GeV (10^{32} K) koje odgovaraju trenu od 10^{-43} sekunde kada su sve čestice (graviton, kvarkovi, baždarski bozoni, fotoni, Higgsove čestice) postojale u statističkoj ravnoteži. Higgsova čestica bit će, očekuje se, stvorena u ATLAS-pokusu u sudsarima protonskih snopova iz energije njihova sraza.

Prema antropijskom principu svemir je tako izgrađen da bismo ga mi mogli motriti. Ovdje "mi" podrazumijeva čovjeka motritelja koji je dostigao određenu razinu inteligencije tijekom evolucije života u svemiru. Da je svemir bio malo drugačiji u strukturi i evoluciji,

Slika galaksije Centaurus A, s mlazovima materije i energije iz crne rupe

(2) artiv.CN

O KOZMOLOŠKOM DOKAZU ZA BOŽJU OPSTOJNOST

takvim ljudskim motriteljima ne bi se bilo moguće razviti do sadašnjeg stanja.

Prema predodžbi velikog odskoka (*big bounce*, engl.), naš svemir je nastao iz kolapsa prethodnog svemira. Hoće li ista sudbina zadesiti i nas? *Vidjet ćemo*. Kozmolozzi su još kako u mraku oko tamne energije. Neki teorijski modeli spekuliraju da će se narav tamne energije promijeniti nakon nekog vremena, s prijelazom od odbojne u privlačnu silu sličnu gravitaciji. Ako se to dogodi, svemir će zaustaviti ekspanziju i galaksije će se početi jurnjavo skupljati.

mnoge pojedinosti o razvoju svemira; ako kozmičko osnovno zračenje detektira gravitacijske valove na kozmološkoj skali, onda propada teorija o odskoku.

U svjetlu Standardnog kozmološkog modela svemira Kantova prva antinomija gubi značenje; naš svemir je imao početak u vremenu i prostoru, antiteza je neodrživa.

Glede hipoteze odskoka svemira i/ili recikliranja, postavlja se pitanje prolaska kroz mikrovolumen svemira odnosno novi singularitet – kakve značajke sadrži svemir u odnosu na

čeo razvoj odnosno ekspanziju iz singularne točke prije 13,8 milijardi godina. Novi eksperimenti pokazuju da je svemir ravan, ili sasvim malo zakrivljen te da se ubrzano širi. Sadašnja je procjena da se u svemiru nalazi oko 30% tvari i 70% tamne energije a s obzirom na kritičnu gustoću mase svemira. Od navedenih 30 % svemirske mase tvari samo 4 % je obična, barionska tvar (zvijezde, planeti, plin i zvjezdana prašina), koja je velikim dijelom optički nevidljiva (tek 0,5 % barionske mase pripada sjajećim zvijezdama), a 0,3 % mase nose neutrini, dok sva preostala masa svemira pripada tamnoj tvari; masa te skrivene, tamne tvari mogla bi najvećim dijelom pripadati još neotkrivenim elementarnim česticama.

Pojedina istraživanja bi željela prikazati svemir potpuno autonomnim, kakav bi on bio uz odlazak u beskonačnost prije velikog praska, kao i odlazak u budućnost za beskonačan broj ponavljanja evolucijskih ciklusa, odnosno kozmoloških recikliranja. Tako se zaobilazi kozmološko i filozofsko pitanje o prvom uzroku; ili, nema prvog uzroka u početku svemira, prije početka bio je prethodni početak, itd.

U *Sumi teologije* sv. Toma navodi – čak ako je svemir oduvijek postojao, još uvjek se može pitati o uzroku ili čak o Prvom uzroku.

Gore navedena pitanja i dalje ostaju otvorena, kao i pitanje što je bio uzrok Velikom prasku te otkud potječe njegova energija?

Znanstvenik vjernik kao odgovor može prihvati mogućnost nadnaravne intervencije. Agnostik neodređeno dopušta navedeni odgovor ili očekuje više od budućih znanstvenih istraživanja.

Veliki binokularni teleskop na vrhu planine Mount Graham u američkoj saveznoj državi Arizona

arhiv

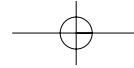
Pitanje ovisi o svemirskoj tvari i gustoći energije, što mi nismo mogli točno izmjeriti a da bismo bili sigurni kako svemir neće eventualno zaustaviti ekspanziju. Ako je tvari i energije u svemiru više nego što pokazuju sadašnje opservacije, uslijedit će kozmički kolaps.

Iduće godine Europska svemirska agencija lansira satelit Planck, koji bi mogao pribaviti

prethodni; je li to možda biblijski novo Nebo i nova Zemlja?

Govori se i o *multiverse* (engl.) svemirima umjesto jednog, našeg svemira, universe. Međutim, teze o drugim svemirima su eksperimentalno neprovjerljive, nisu eksperimentabilne.

Danas se teorijski za svemir prihvata Big bang model ili Standardni inflacijski model Velikog praska; svemir je zapo-

IZ MOJEG KUTA

Kao neposredni odgojni djelatnik, milo mi je o tome razmišljati pa onda o tome štograd i napisati. Kako jedan moj profesor kaže: "Kad sam ja kao dijete dovodio u pitanje odluke svojih roditelja ili učitelja, to nikada ne bi dovodilo do konflikta jer bih na moje 'zašto' uvijek dobio 'logičan' odgovor: "Zato što ja tako želim?" Naravno da bi se njegovom prigovoru da to ne želi suprotstavljači argument: "To nije važno. Moras." I time bi svaka rasprava bila završena. No danas kad sa svojim malodobnim emancipiranim potomcima donosimo odluke, tada dolazi do oštih rasprava s argumentima i protuargumentima, a kompromis je najčešće u tome da sami moramo pospremiti njihovu sobu, a da oni dobiju još veći džeparac.

Danas ako u školi netko od naših malih junaka i dobije kakvu 'zapovijed', budite sigurni da će se barem netko od roditelja sjetiti postaviti pitanje: "Tko vam je dao pravo da to radite? Zar to stoji u zakonu?" Tako se učitelju u većini slučajeva oduzima autoritet 'posrednika znanja', ali i autoritet stručnosti u vlastitom zvanju. Svi se smatraju velestručnjacima u pedagogiji jer je svatko neko vrijeme sjedio u klupi. Sukladno tome stječe se nekakav dojam da škola više i nije potrebna. Kako je znanje putem medija i interneta svima dostupno, čemu onda da djeca idu u školu. No preko interneta još nitko nije ovlađao temeljnim

vještinama kao što su čitanje i računanje, a niz novih sposobnosti dobit će važnost u vrjednovanju i primjeni znanja. Za sve to je potrebna neposredna komunikacija sa živim čovjekom. Radi se o metodama za 'životno učenje', o društvenim vještinama kao što su sposobnosti ličnosti, sposobnosti timskoga rada, komunikacije i upravljanje konfliktom. Ovo posljednje je lekcija s koje čovjek od pamтивјекa ustrajno izostaje.

Jedan od načina da se steknu

poboljšava ili osigurava uspjeh djeteta u životu i da se moje mišljenje kao odgojnog djelatnika nadišlo nekim suvremenijim teorijama. Razmišljajući o njenim kompetencijama, palo mi je na pamet kako nema teorije u sferi psihosocijalnog i kognitivnog razvoja koja nije osporavana, pa tako ni ova moja 'dinosaurska', koja potiče stvaranje radnih navika, odgovornosti, dosljednosti i slično. Prisjećajući se nekih svojih razrednih kolega, a iz perspektive današnjeg poimanja uspješnosti, složila bih se s doticnom gospodom. Pa se mislim što je po današnjim uvrnutim i rasutim mjerilima uspešan čovjek. Valjda onaj koji svaki dan šeće ispred kamere. Ili onaj koji zaraduje puno novaca. Ili vi, dragi moj štioče, koji se odgovorno odnosite prema vlastitom životu i obitelji te zajednici i poslu kojeg obavljate. Ne možemo svi biti odvjetnici ili liječnici, što ne znači da nismo pisali domaći kad smo bili mali.

BeZet

Ipak, koliko god zbijanja u svijetu i pokušaji njihova razumijevanja bili zbumujući, svjetla točka, ili još bolje zraka, jest volja i odgojna strast nekih pojedinaca koji nastoje svojim radom potaknuti u mladom biću želju za otkrivanjem raznolikosti ovoga svijeta i njegova očitovanja, od najdubljih, metafizičkih, do onih ekspresivnih, izvanskih, i njihovih međuodnosa. Tu se neizostavno otkriva dobro u svemu što nas okružuje, a zlo kao izostanak prisutnosti dobrog i ljubavi, a to otkriće je temeljna pedagogija.

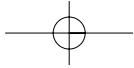

**Paola
Glavurtić**

ODGOJNA misao

radne navike, kontinuitet i ustrajnost u svladavanju raznih vještina što nam ih to životno naučavanje nameće od najranijih dana jest pisanje domaćih urada. Jedna gospođa mi je jednom rekla kako nema znanstvenih dokaza da domaća zadaća

INTERVJU

Teuta Rezo,
autorica
doktorske radnje
o konfesionalno
kooperativnom
vjeroučenju

Teuta Rezo sa suprugom Ivanom i njihove tri djevojčice živi u Antinu, selu između Vinkovaca i Osijeka. Uskoro će na poslijediplomskom teološkom studiju u Beču obraniti doktorsku radnju na temu "Konfesionalno kooperativni vjeroučenje – doprinos odgoju za poštovanje ljudske osobe".

Što te potaklo da odabereš studij teologije?

To mi je bila jedina želja poslije gimnazije. Živo sam živjela kršćanski život u svojoj Župi sv. Nikole biskupa u Vinkovcima. U obitelji sam upijala kršćansko ozračje i naslutila sam da je tu istina. Teologija mi se činila prirodnim

PROJEKT novog tisućljeća

*Zajedništvo između katoličkog i pravoslavnog vjeroučitelja spontano će privući učenike i postati im modelom.
Istraživanja na području istočne Slavonije.*

**Dina
Perkov**

nastavkom takvog života i mogućnost da ga produbim kroz teološki studij koji se tada savršeno uklopio u viziju mog života.

Po završetku studija teologije u Đakovu 2000. dvije sam godine radila kao vjeroučiteljica u srednjim školama u Vinkovcima, a potom na poticaj biskupa mons Đure Hranića odlazim na poslijediplomski studij u Beč. Trebala sam se specijalizirati na području religiozne pedagogije i katehetike.

Kako si odabrala temu?

Naše je selo u vrijeme Domovinskog rata bilo okupirano, a

moj je djed, danas pokojni Antun, u njemu ostao kroz cijelo vrijeme rata i kasnije. Fascinacija je nastala upravo tu, kad sam primijetila da on nije mrzio i da nikad nije s ogorčenjem pričao o tome. Pitala sam se kako to da starčić koji je prošao tako teška iskustva ne mrzi drugog čovjeka. Kroz poslijediplomski studij u Beču sretala sam se s fenomenom različitosti, pluralizma i kako se nositi s tim te ustvrdila da se mi u stvari nosimo jer imamo katolički i pravoslavni vjeroučenje u jednoj školi. No kako se ti vjeroučitelji odnose međusobno? Što znači njihov odnos za učenike koji ih

promatraju? I tu je došao odabir teme koju je moj mentor, prof. Martin Jegle, odmah pozdravio.

Što je to konfesionalno kooperativni vjeroučenje? Riječ je o novosti koju predlažeš u svojoj radnji?

To je suradnja dva konfesionalna vjeroučenja u školi, koja bi morala imati za plod odgoj za poštovanje ljudske osobe – bez obzira na nacionalnu pripadnost, na konfesiju i bilo koju drugu različitost.

Doktorat je pilot projekt za buduću mogućnost da u našim školama ta suradnja stvarno bude konkretnija. Time je to i

doprinos humanijem društvu u Hrvatskoj i novim odnosima među ljudima.

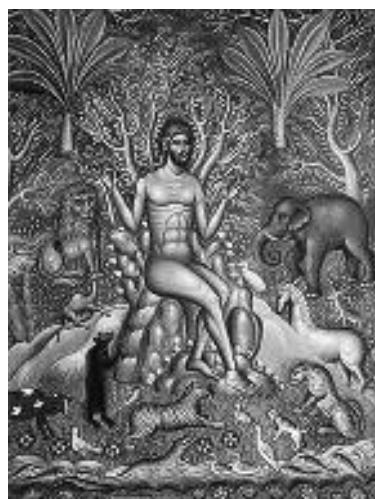
U čemu je bit suradnje?

Mislim da su upravo odnosi među vjeroučiteljima najvažniji, pa sam na to i stavila naglasak. U prvom sam dijelu radnje radio intervjuje vjeroučiteljima koji rade u istoj školi, pravoslavnima i katoličkim, da osluhnem kakvi su odnosi među njima, ima li problema, kako vide situaciju u školi općenito, s obzirom na oba konfesionalna vjeronauka i što očekuju od budućnosti. Na osnovu tih podataka gradila sam radnju.

U međuvremenu sam preko supruga Ivana i njegovih sestara Ankice i Marice iz bližega upoznala Pokret fokolara. Zaintrigirao me lik Chiare Lubich i ljudi koji su slijedili ideal jedinstva. Uočila sam bitan element – odnose!

Kako si u svojoj radnji zamislila suradnju i postizanje boljih odnosa?

Cilj je bio osmislići jednu nastavnu jedinicu - vjeronaučni sat gdje bi vjeronauk držali i pravoslavni i katolički vjeroučitelj zajedno za djecu koja pohađaju pravoslavni i katolički vjeronauk, a na temu Čovjek slika-ikona Božja. Dakle, dopustiti sebi obogatiti se drugim, odvažiti se za iskustvo slušanja drugog i drugaćijeg. Tu su došle do izražaja Chiarine ideje –

poistovjetiti se s drugim, isprazniti se od samog sebe, itd.

U suglasnosti sa crkvenim institucijama - Katehetskim uredom u Đakovu i Katehetskim uredom za pravoslavni vjeronauk u Dalju - pokrenula sam prijedlog susreta katoličkih i pravoslavnih vjeroučitelja. Otac Miron, predsjedatelj katehetskog ureda u Dalju, dao mi je brojne telefona pravoslavnih vjeroučitelja koji su po njegovu mišljenju bili spremniji za takvu suradnju. Razumljivo, odaziv nije bio velik, ali dobila sam dvojicu pravoslavnih kolega, jednog đakona iz Vukovara i pravoslavnog svećenika iz Dalja, te jednog kolegu katoličkog vjeroučitelja iz Čepina kod Osijeka. Na početku radnje bilo je deset intervjuiranih vjeroučitelja, a do kraja je sudjelovalo nas četvero.

Zanimljivo je da je prvi susret

pravoslavnih i katoličkih vjeroučitelja u Osijeku bio dan nakon prelaska Chiare Lubich u nebo, 15. ožujka prošle godine. Kroz pripremu za susrete snažno sam molila njezin zagovor i da nas prati s Neba. Mogu reći da sam doživjela veliku snagu tog zagovora. Tu mi je bilo osigurano i jedinstvo mnogih iz Djela za vrijeme pripreme i odvijanja naših susreta.

Za mene osobno je bilo fascinantno što sam mogla s pravoslavnim kolegom iz Vukovara

*Vjeronaučni sat
gdje će vjeronauk
držati i
pravoslavni i
katolički
vjeroučitelj
zajedno djeci
koja pohađaju
pravoslavni i
katolički
vjeronauk
popraćen je
ilustracijama iz
istočne i zapadne
tradicije, a na
temu "Čovjek
slika-ikona Božja"*

sjediti i razgovarati kao čovjek, što smo mogli razmijeniti mišljenja i dati svatko svoj originalni dio u stvaranju zajedničkog sata.

Vjeronaučni sat je oformljen i najvrjedniji je dio doktorske radnje. Naši su susreti pomno opisani u radnji i taj sat, onaj prvi, kao pilot projekt što ga zovemo, a ja vjerujem da će on u budućnosti biti dio prakse u suradnji dva konfesionalna vjeronauka u našim školama.

Je li to prijedlog da vjeronauk imaju uvijek dva vjeroučitelja?

Ne, to je jedna od mogućnosti. Može se iskombinirati i tako da pravoslavni vjeroučitelj bude na satu katoličkoga i obrnuto ili da oba predaju mješovitoj grupi

PROJEKT NOVOGTISUĆ LJEĆA

učenika. Mogućnosti suradnje su različite, a ja sam razradila model gdje dva vjeroučitelja koordiniraju rad mješovite grupe, dakle i pravoslavnih i katoličkih učenika. Nismo ga proveli u praksi, nego smo se pet puta okupljali radi pripreme takvog sata. Stvarali smo ga razmišljajući o metodi, o sadržaju – sve se tu ispreplatalo. Kroz to smo se mi upoznavali i sebe testirali, a to je jako vrijedno. Smatram da je to temelj. Ako dva vjeroučitelja ne mogu razgovarati, ako ne mogu sebe otkriti kao partnere u suradnji, onda ne možemo stvoriti zajednički sat i oni ne mogu biti primjer zajedništva za učenike.

Sadržaj sata može biti i neka druga tema, jer naglasak nije toliko na sadržaju nego na modelu zajedništva: dva vjeroučitelja koje učenici vide kao sliku, primjer uvažavanja i poštovanja slike Božje u onom drugom. To je, može se reći, kao pozitivni šok koji bi oni trebali ostaviti na učenike. To bi sigurno bilo efikasno. Ali treba nam i podrška strukture, da Ministarstvo školstva to podrži, što vjerujem da ne bi bio problem. Obavezna je suglasnost oba katehetska ureda, koji moraju o svemu biti potanko obaviješteni i, naravno, strukture škole: od ravnatelja, pedagoga, sve tu treba biti pripremljeno, bez naglih i ishitrenih koraka, budući da je teren osjetljiv, pogotovo u Vukovaru.

U međuvremenu se može pripremati ozraće u školama...

Svakako, mislim da je prije svega važno poraditi na odnosima samih vjeroučitelja obje konfesije koji zajedno rade i svjedoče u istim školama. Ako ih dobijemo za to, oni će moći polako pripremiti teren za eksperimente, svatko

u svojoj školi, onako kako to najbolje odgovara pojedinoj školi.

To je aktualno, osobito za škole koje imaju više konfesionalnih vjeroučitelja. Ja sam se bazirala na pravoslavni i katolički, jer sam istraživanje radila na području istočne Slavonije, gdje je to najaktualnije i gdje su problemi u odnosima dublji. Lakše je, možda, održati sat vjeroučitelja s jednim protes-

tantom, ali ovo je bio izazov. Živim u selu koje je okruženo pravoslavnim življem i meni su ti odnosi zaista bitni. To je kontekst mog života, moja obitelj tamo raste i zato želim dati svoj doprinos.

U posljednje vrijeme došlo je do značajnih pomaka u odnosima između Katoličke i Pravoslavne crkve...

Da, učinjeni su veliki koraci naprijed, osobito u odnosima pape Benedikta XVI. prema sada pokojnom patrijarhu Ruske pravoslavne crkve Alekseju II. Pratila sam i rad teološke komisije pravoslavnih i katoličkih teologa u Riveni zadnjih godina. Dakle, aktuelan je odnos sestrinskih crka-

va, katoličke i pravoslavne. U tom kontekstu radnja raste, ona nije nekakva privatna ideja, nego su joj podloga događanja u obje i između obje Crkve. Sve je u skladu s crkvenim učiteljstvom. A tema mi je doista došla iznutra, usuđujem se reći od Duha Svetoga. Dok sam je radila i kad o njoj govorim, osjećam da u meni nešto gori. Biskup Hranić je, naravno, od početka znao u kom smjeru ide i podržao ju je.

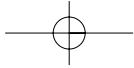
Kako je to dočekala pravoslavna strana?

Postoji suzdržanost na obje strane, možda bojažljivost, nedostaje malo hrabrosti, ali ljudi znaju da bi to bilo dobro. Nitko mi od intervjuiranih vjeroučitelja nije rekao da to ne može uspjeti. Kad sam ih pitala što misle o mogućem zajedničkom satu, rekli su: "To bi bilo dobro, to bi bio primjer za učenike. Vjeroučitelji osjećaju da se njihov dobar odnos reflekira na učenike i na odnose u školi, na atmosferu škole. Riječ je o kulturi škole kojoj trebaju doprinijeti i jedni i drugi vjeroučitelji: kršćanskim duhom, prihvaćanjem, praštanjem na djelu, međusobnom ljubavlju. Dakle, ljudsko srce osjeća da je to prava stvar, ali treba nam snage Duha svima i podrška obiju Crkava."

Što bi rekla za kraj?

Željela bih istaknuti da je radnja rezultat timskog rada. U nju je uključeno puno ljudi, od moje obitelji, supruga Ivana i njegovih roditelja, njegovih sestara, do mojih roditelja i braće. A Djelo Marijino je prisutno svojom podrškom, molitvom i raznim materijalima Chiare Lubich čije svjetlo sjaji na svakoj stranici radnje. □

Bazirala sam se na pravoslavni i katolički vjeroučitelji jer sam istraživanje radila na području istočne Slavonije, gdje je to najaktualnije i gdje su problemi u odnosima dublji i ovo je bio izazov. Živim u selu koje je okruženo pravoslavnim življem i meni su ti odnosi zaista bitni.

UKRATKO

SVEĆENICI

"Isus koji umire na križu za svoju braću, to je svećenik – on je živi Napušteni Isus."

Chiara Lubich

Duhovnost jedinstva i svećenici

Uskoro su se biskupijski svećenici, a s godinama i đakoni i bogoslovi, uključili u život Pokreta fokolara, privučeni duhovnošću jedinstva koja je u dubokom skladu s njihovim pozivom, budući da je nastala iz Isusove svećeničke molitve: "da budu jedno, da svijet povjeruje" (Iv 17).

Živeći u tom duhu svećenici iznova otkrivaju važnost da nadasve budu autentični kršćani. "S vama sam kršćanin, za

vas svećenik – da bih vam služio" (usp. Sv. Augustin). Postaju svjesniji Isusove rečenice: "Po ovome će prepoznati da ste moji učenici, ako budete ljubili jedne druge", te da svjedočanstvo treba biti ispred svake svećeničke aktivnosti.

Tako tisuće biskupijskih svećenika na raznim kontinentima danas odgovaraju na poziv pape Benedikta XVI. da žive *"petrovski princip Crkve, u svjetlu drugog - marijanskog principa koji je još izvorniji i temeljniji"*.

Postavljajući za temelj svoga života jedinstvo, oni u svećeničkoj službi prepoznaju upravo služenje koje trebaju vršiti po uzoru na Isusa raspetoga i napuštenoga.

Evandeoski način života koji je iz toga proizšao još je šezdesetih godina našao na značajnu potvrdu u dekretu Drugog vatikanskog koncila *Presbyterorum ordinis*, koji je predložen svim svećenicima, a postkoncilsko učiteljstvo stalno ga ističe.

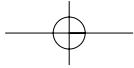
Pripadanje Pokretu fokolara ne udaljuje svećenike i đakone od života njihovih biskupija, nego ih potiče da pomognu u rastu duha jedinstva među svima, a osobito u biskupijskom prezbiteriju, da bi se sve više ostvarivala Crkva-zajedništvo, bratski sabrana oko biskupa i otvorena sveopćem dijalogu.

Život zajedništva među svećenicima

Potaknuti ovom duhovnošću koja je u svojoj biti zajedničarska, svećenici koji uz nju prijaju – kada to situacija dopušta a biskupi odobre – žive zajedno, dajući svjedočanstvo prisutnosti Uskrsloga, obećanu "gdje su dvojica ili više sabranih u njegovo ime", s očitim duhovnim i apostolskim plodovima. No i onda kada žive sami, nastoji ostvariti među njima stvarno bratstvo.

Kad su ujedinjeni u uzajamnoj ljubavi, postaje spontano dati u zajedništvo materijalna

SVEĆENICI

dobra i duhovne darove (usp. *Presbyterorum Ordinis* 8, 17); pružiti svjedočanstvo jedinstva i pastoralne ljubavi (usp. PO 8, 14); radosno živjeti evanđeoske savjete čistoće, siromaštva i poslušnosti (usp. PO 15-17); brinuti za sebe kao i za subraću (usp. PO 8, 17); paziti da prostori gdje stanuju i župska kuća budu mjesta sklada i zajedništva sa svima (usp. PO 17); revno napredovati u stalnoj formaciji da bi bili ljudi dijaloga (usp. PO 19); živjeti kao članovi jednoga tijela preko stalne komunikacije sa subraćom (usp. PO 19) i sa čitavim narodom Božnjim.

Proširenost

Danas ima oko 20.000 svećenika i đakona koji su primili i na različite načine žive ovu duhovnost, raširenih po zemljama na pet kontinenta, dok biskupijskih sjemeništaraca i bogoslova ima oko 5.000.

Osim onoga što nudi život u Pokretu kao cjelini, za njih se priređuju susreti na lokalnoj razini i veliki skupovi, da bi podijelili ideale i iskustva.

Formacija u duhovnosti jedinstva

U svrhu priprave za život u

Riječ je o pravoj školi života u kojoj se kombiniraju satovi rada s produbljivanjem glavnih točaka duhovnosti jedinstva i njezine konkretnizacije, kako na osobnoj razini tako i na društvenoj i crkvenoj.

U kontaktu s drugim stanovnicima Loppiana, većinom laicima, sudionici ove škole doživljavaju ljepotu živog dijela naroda Božjega. Ministerijalno svećeništvo živi se kao služenje zajedništvu. "Ako bude postojalo jedinstvo i s laičkim dijelom Pokreta, nastat će tzv. 'grad-Crkva' ili 'društvo-Crkva', kako sam to nazvala, koji će

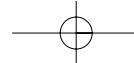

Duhovnost jedinstva ima važan utjecaj i na pastoralnu aktivnost, jer se obavlja savjetujući se s drugima i "ljubeći župu drugoga kao svoju", što vrijedi i za svaku drugu crkvenu stvarnost. Tako je nastalo zračenje na području župa koje se među ostalim izražava u Župskom pokretu. I među mladima se rađaju novi pozivi.

zajedništvu nastao je međunarodni centar duhovnosti za svećenike, sjemeništarce i bogoslove te stalne đakone, sa sjedištem u Loppianu blizu Firenze (Italija), u gradiću svjedočanstva Pokreta fokolara. U njega se na vrijeme od godine dana prihvataju oni koji uz suglasnost svojih biskupa žele doživjeti to iskustvo.

pokazati svijetu kakav bi bio da je sav obnovljen Isusovim svjetлом, njegovim evanđeljem", zaželjela je Chiara Lubich na otvorenju ovoga Centra.

Isti takav formacijski put prelazi se i u drugim centrima duhovnosti, u gradićima Pokreta u Aziji, Africi i Južnoj Americi.

STIHOVI ČITATELJA

OSVIJETLJENI PUT

Bože...

Obodri me... osnaži me...
u ovoj tihoj hladnoj noći...
dopusti da mojim srcem
zora zarudi...
i cvijeće i rosa
pokazuje mi put...
Put u ljubav i svitanje...

Bože...

Hoće li moje oči zasjati zorno...
ili ču ostati u tami sjena... beznađa...
Sama sam s tobom...
otvaram ti dušu...
Budi se srce za daljinom
za neznanim putem...

Nebo...

kao drage... modre oči
prostireš svoj tepih svjetlosti
Put na obzorju...
i moja čežnja s tobom...

KAD BI LJUDI ZNALI...

Kad bi ljudi znali...
da su zvijezde...
malene i divne...
tad ne bi bilo...
velike zlobne najezde...

Kad bi ljudi znali...
da im je duša lijepa...
čupali bi suvišan korov
i ne bi im bila ... ova oka slijepa...

Kad bi ljudi znali...
koliko u sebi imaju ljepote...
O, Bože... kojeg li spoznanja...
i divote... naš živote...

Kad bi samo znali...
koliko ih voliš...
raširili bi ti ruke...
i ostavili jauke...

Pa... eto... i ja katkad...
sve to zaboravim...
duša mi je grešna...
zato te sad molim
podsjeti me na se...
a ja te, doista...
svim srcem volim...

RANJENIKU

I dok čekaš bolnički ručak
sa zebnjom... zagledajući
ranjenu nogu...
Ja sam s tobom
u mislima... u duhu...

I kad se pogase
sva bolnička svjetla
u noći... u snu...
Ja sam... s tobom...
u mislima... u duhu...

Od trenutka... oči u oči
zaustavljeni je vrijeme
za tebe... za mene...
Ti si sa mnogim...
u mislima... u duhu...

Sa svjetlećom zvijezdom
na obzorju... naših tuga...
razočarenja i боли
zajedno smo...
u mislima... u duhu...

Dobar ti tek, ranjeniče
i... odbaci zebnju
u mom si srcu...
u podne... u predvečerje...
u noći... u zoru...

Po povratku iz Krapinskih Toplica u ratno vrijeme
posvećeno ranjeniku IV gardijske brigade

**Angelina
Barun**

NOVA
KNJIGA

cijena 50kn, 13x20cm, 144 str.

NOVI HORIZONTI: drugačija dimenzija života proizlazi iz odluke da se vlastiti život posveti drugima, posljednjima. Mlada autorica spontano priповиједа kako je njezin ludi projekt postao stvarnost, nadilazeći svakovrsne probleme. Ova suvremena priča iznenađuje normalnošću proživljavanja jednog životnog odabira.

Potražite u knjižarama ili naručite:
Račkoga 30, 48260 Križevci, tel.048-682282, fax.048-270033
mail: grafika@fokolar.hr